

NUORTEN SUHDE SJOITTAMISEEN

Mykkälä Niko

Opinnäytetyö
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi (AMK)

2018

Kauppa, hallinto ja oikeustieteet
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi (AMK)

Tekijä	Niko Mykkälä	Vuosi	2018
Ohjaaja(t)	Satu Valli		
Työn nimi	Nuorten suhde sijoittamiseen		
Sivu- ja liitesivumäärä	40 + 4		

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa yleistä tietoa sijoittamisesta ja nuorten suhtautumisesta siihen. Tutkimuksessa selvitettiin nuorten kiinnostusta, tietämystä ja mielipiteitä sijoittamista kohtaan. Kyselyissä kysyttiin myös jo tehdyistä sijoituksista ja siitä, mihin haluaisi tulevaisuudessa sijoittaa.

Kysely kohdistettiin kaikille Lapin ammattikorkeakoulun ja Tornion yhteislyseon lukion opiskelijoille. Kohderyhmänä oli nuoret, mutta kyselyyn vastasi myös aikuisopiskelijoita. Idea opinnäytetyön aiheesta muotoutui mielenkiinnosta sijoittamiseen ja oman talouden hallintaan nuorella iällä.

Teoriaosuudessa käytettiin sijoittamisen eri aihealueisiin liittyviä kirja-, internet- ja viranomaislähteitä. Tutkimusosuus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Kaikki lomakkeen kysymykset olivat strukturoituja. Otantamenetelmä Lapin ammattikorkeakoulussa tehdyssä tutkimuksessa oli sähköpostitse kaikille opiskelijoille lähetetty kysely. Tornion yhteislyseon lukion opiskelijoille kohdistettu kysely laitettiin jakeluun rehtorin toimesta oppilaitoksen hallinto-ohjelmaan, Wilmaan. Kyselyihin vastasi yhteensä 384 opiskelijaa, 345 Lapin ammattikorkeakoulusta ja 39 Tornion yhteislyseon lukiosta.

Tulosten perusteella kiitettävä osuus nuorista on kiinnostunut sijoittamisesta. Mitä vanhempia vastaajat olivat, sitä suurempi osuus heistä sijoittaa ja on tekemisissä sijoittamisen kanssa. Vanhemmat nuoret tietävät enemmän sijoittamisesta ja korkoa korolle -ilmiöstä. Suosituimmat sijoitusinstrumentit olivat säästötili, osakkeet ja rahastot. Naiset eivät vastausten perusteella olleet yhtä kiinnostuneita aiheesta kuin miehet. Nuorista mittava osuus pitää sijoittamisen aloittamista vaikeana, ja osa heistä myös uskoo sijoittamisen olevan riskialtista ja vaativan paljon pääomaa.

Tuloksista on tulkittavissa, että nuoret olisivat kiinnostuneita opiskelemaan sijoittamista koulussa. Oman talouden hallintaan ja sijoittamiseen liittyvät kurssit kouluissa auttaisivat nuoria hahmottamaan aihetta enemmän, ja se voisi lisätä kiinnostusta sijoittamista kohtaan.

Avainsanat sijoittaminen, riskit, korkoa korolle, sijoitusinstrumentit, nuoret, opiskelijat

School of Business and Culture
Degree Programme in Business Administration
Bachelor of Business Administration

Author	Niko Mykkälä	Year	2018
Supervisor	Satu Valli		
Subject of thesis	Relationship between youth and investing		
Number of pages	40 + 4		

The aim of the thesis was to provide general information on investing and its relationship with the youth. The study explored young adults' interest, knowledge and opinions on investing. Surveys conducted also shed light on possible investments young people had already made and what they would like to invest in, in the future.

The surveys were targeted to all students of Lapland University of Applied Sciences and the high school of Tornio. The focus group of the study was the youth, but some adult students also answered the questionnaire. The idea for this thesis was shaped by my own interest in investing and personal financial management.

The theory of the thesis is based on literature, internet and government sources related to investment and economics. The research was carried out as a quantitative study and all questions in the surveys were structured. Sampling method used in Lapland UAS was an email sent to all students. The questionnaire for the high school students was sent to the management program Wilma with the help of the school's rector. A total of 384 answers were received, 345 of them were from the students of Lapland UAS, and 39 from students of Tornio high school.

According to the results, a commendable portion of the youth is interested in investing. Older respondents invested more and were more interested in the subject. They also knew more about investing and compound interest. Most popular investment products were the savings account, shares and funds. Women were less interested in investing compared to men. A large proportion of young students considered it difficult to start investing. Some of them also believed that investing is highly risky and requires a lot of financial capital.

According to the results, young people would be interested in studies related to investment at school. Courses related to personal financial management and investment would help the youth to get a better grasp on the topic and could increase their interest in investing.

Key words investing, risks, compound interest, investment products, youth, students

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimusongelma ja rajaus	6
1.2 Tutkimusmenetelmä ja perustelut	7
2 SIJOITTAMINEN	9
2.1 Mitä se on?	9
2.2 Riskien hallinta.....	10
2.3 Miten kannattaa sijoittaa?	13
2.4 Sijoittajatyylejä	15
2.5 Korkoa korolle.....	16
2.6 Sijoitusinstrumentit.....	19
2.6.1 Osakkeet	19
2.6.2 Rahastot ja ETF-rahastot	20
2.6.3 Asuntosijoittaminen	21
2.6.4 Velkakirjat.....	22
2.6.5 Muut	23
3 KYSELYTUTKIMUS NUORTEN SUHTEESTA SIJOITTAMISEEN.....	25
3.1 Kyselyn toteutus	25
3.2 Vastaajien tiedot	26
3.3 Tiedonhankinta ja opiskelu	27
3.4 Sijoitustoiminta.....	30
3.5 Mielipiteet.....	33
4 POHDINTA	34
LÄHTEET.....	37
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Pikavipit, hallitsematon rahankäyttö ja useat osamaksusopimukset ovat riittävät ainekset suistamaan itsenäistä elämäänsä aloittavan nuoren talouden pois raiteiltaan. Maksuhäiriömerkintä on painava taakka kantaa, varsinkin nuorille. Merkintä voi joko estää tai vaikeuttaa muun muassa pankkilainan, opintolainan, pikavippien, vuokra-asunnon, luottokortin ja vakuutusten saamista, osamaksulla maksamista ja työpaikan hakemista (Kuluttajaliitto 2018). Tällaiset esteet vaikeuttavat elämässään etenemistä. Nuorista noin 20 prosentilla on maksuhäiriömerkintä, ja heistä noin 70 prosenttia uusii virheensä (Sivonen 2016). Vaikka maksuhäiriöiden prosentuaalinen osuus ei ole suurin nuorilla, ovat edellä mainitut luvut silti merkittäviä.

Investiumin teettämästä tutkimuksesta selviää, että suomalaisista 80 % pitää nuorten heikkoja taloustaitoja yhteiskunnallisena ongelmana. Pikavippien ja maksuhäiriömerkintöjen kasvu on nuorilla kiihtynyt, ja 70 prosentin mielestä suomalaiset eivät ymmärrä sijoittamisesta ja säästämisestä tarpeeksi edes aikuisiällä. Suomalaisten mielestä kouluissa ei myöskään opeteta riittävästi erilaisia taloustaitoja. Kyselyn mukaan 18–24-vuotiaista nuorista 30 % vaurastuisi säästämällä, 26 % kovalla työnteolla, 19 % sijoittamalla ja 14 % lottoamalla. Noin joka viides nuori siis pitää sijoittamista hyvänä vaihtoehtona varallisuuden kartuttamiseen, mutta kuinka moni ei kuitenkaan ryhdy sanoista tekoihin? Vaikka Suomen kansa kokonaisuudessaan luottaa enemmän lottoon kuin nuoret, on 14 prosentin osuus silti hälyttävän suuri. Mahdollisuus voittaa lotossa on häviävän pieni, eikä sitä pitäisi milloinkaan harkita vaurastumisen keinona. Jos kouluissa perusasteella opetettaisiin nuorille välttämättömiä taloustaitoja ja teoriaa sijoittamisesta, se voisi mahdollisesti lisätä sijoittavien nuorien määrää. (Tutkimus: Nuorten heikot taloustaidot huolettavat suomalaisia 2017.)

Sijoittaminen on parasta aloittaa mahdollisimman aikaisin, sillä korkoa korolle - ilmiö toimii parhaiten pitkällä aikavälillä. Pienetkin säästöt ja sijoitukset kerryttävät suuren summan, kun raha on sijoituksissa vuosikymmeniä (Erola 2012, 10). Käytännössä ”korkoa korolle” tarkoittaa sitä, että raha tekee töitä sijoittajan puolesta. Sijoittamalleen rahalleen omistaja saa korkoa, kuten vaikka osingon muodossa. Esimerkiksi sijoittamalla 1 000 euroa oletuksena 8 % vuosituotto, tuottoa tulisi 80

euroa. Seuraavana vuonna maksettava korko määräytyy 1 080 euron mukaan, jolloin tuottoa tulee 86,4 euroa. Tässä piilee korkoa korolle -ilmiön salaisuus, eli tuottoa tulee enemmän, mitä enemmän rahaa on. Voisi siis sanoa, että raha tulee rahan luokse. Ilmiö korostuu yhä enemmän, mitä pidempi aika kuluu. (Kannattaako sijoittaa? – Korkoa korolle -ilmiö 2017.)

Valitsin opinnäytetyöni aiheen mielenkiinnosta sijoittamiseen, säästämiseen ja oman talouden hallintaan. On yleinen oletus, ettei nuorilla ole paljoa rahaa eikä säästäminen tai sijoittaminen kiinnosta. Väittämä ei välttämättä ole väärässä, mutta haluan selvittää enemmän nuorten suhtautumisesta sijoittamiseen.

1.1 Tutkimusongelma ja rajaus

Aiheen valinta ja rajaaminen voivat olla yllättävän vaikeita tehtäviä. Monella tutkijallakin voi olla haastavaa selvittää ulkopuoliselle yksiselitteisesti, mikä tutkimuksen aihe oikeasti on. Tutkimusongelman rajaaminen on tärkeää, ettei aihe paisu liian laajaksi, jolloin tutkimuksen toteuttaminen korkeatasoisesti voi olla haastavaa annetussa aikataulussa. Oli aihe mikä tahansa, se tulisi tietenkin perustella. Tutkimuskohteen valintaan vaikuttaa yleisesti kolme tekijää, jotka ovat oma kiinnostus, yhteiskunnallinen merkitys ja ajankohtaisuus sekä tieteen sisäinen perustelu. Kiinnostuksen kohteesta on miellyttävää tehdä tutkimusta, mutta liian intohimoinen suhtautuminen voi pahimmassa tapauksessa vääristää tutkimuksen tuloksia. (Saukkonen 2006.)

Selvitän opinnäytetyössäni, kuinka suuri osa nuorista on kiinnostunut sijoittamisesta. Mitä ennakkoluuloja tai tietämystä heillä on? Kuinka suuri osa nuorista jo sijoittaa tai aikoo tulevaisuudessa sijoittaa? Nuorena sijoittamisen aloittaminen kantaisi eniten hedelmää myöhemmin elämässä, joten miksi jokainen nuori ei aloita sijoittamista mahdollisimman aikaisin? Johtuuko tämä ainoastaan tiedottomuudesta tai mielenkiinnon puutteesta, vai pitävätkö nuoret sijoittamista uhkapeelinä? Vaikka sijoittamisessa on omat riskinsä, voi niitä hallita perehtymällä asiaan. Isoja riskejä ei ole pakko ottaa. Sijoittaminen ei suinkaan ole oikotie onneen, mutta korkoa korolle -ilmiö takaa sen, että varallisuutta kertyy, vaikkei miljonääriksi sillä pääsisikään.

Rajaan tutkimukseni osallistujat Lapin ammattikorkeakoulun ja Tornion yhteislyseon lukion opiskelijoihin. Heistä saan otannan laajemmalla ikähaitarilla kuin pelkästään oman oppilaitokseni opiskelijoista. Tämä mahdollistaa tulosten vertailun eri ikäluokkien välillä, mitä pidän tärkeänä työni onnistumisen kannalta. Kaikki oppilaitosten opiskelijat saavat vastata kyselyyn, enkä aseta ikärajaa tutkimukselleni aikuisopiskelijoiden vuoksi. Mikäli heiltä tulee kattava määrä vastauksia, ovat nekin varmasti hyödyllistä tietoa vertailun kannalta.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja perustelut

Kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä on tarkoitus tuottaa yleistettävää tietoa. Menetelmä on kriteereiltään tilastollismatemaattinen, ja siinä käsitellään tietoa yksiköinä. Aineistoa kerätään siten, että siihen saadaan mukaan vastaajien ominaispiirteitä, kuten ikää, sukupuolta ja koulutustasoa. Menetelmä tuottaa siten tietoa tutkittavasta aiheesta otoksen kannalta, jonka tarkoitus on kuvastaa laajempaa perusjoukkoa. Tämän vuoksi kohderyhmän tulisi olla suuri. (Kvantitatiivisen analyysin perusteet 2007.) Käytän opinnäytetyössäni juuri tätä menetelmää, sillä tarkoitukseni on selvittää perusjoukon, eli nuorten, suhtautumista sijoittamiseen otoksen avulla. Tekemällä kyselytutkimuksen kahden eri oppilaitoksen opiskelijoille saan suuntaa-antavia tuloksia, joita voi soveltaen verrata laajempaan joukkoon.

Laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään tutkittavan kohteen ominaisuuksia ja laatua kokonaisvaltaisesti. Menetelmä tuottaa siis syvällisempää tietoa pienemmästä otoksesta, joka useimmiten on valikoitu tietyin perustein. Laadullista tutkimusta suoritetaan usein esimerkiksi asiantuntijahaastatteluiden avulla. (Laadullinen tutkimus 2015.) Omaan opinnäytetyöhöni tutkimusmenetelmä ei sovellu, sillä en pyri tutkimaan nuorten motiiveja syvällisesti, vaan pikemminkin heidän mielipiteitään ryhmänä.

Kyselylomaketta laatiessa tulee ottaa huomioon lomakkeen laajuus, ulkoasu, kokonaisrakenne, loogisuus, kysymysten asettelu, avointen kysymysten harkittu käyttö ja vastausohjeet (Borg 2010). Kyselytutkimukseen vastausten saanti riippuu usein ensivaikutelmasta, jonka vuoksi pyrin tekemään kyselylomakkeeni ulkoasusta ja rakenteesta selkeän ja miellyttävän. Liian pitkä kysely voi myös vä-

hentää vastaajia, varsinkin sähköpostitse lähetettävällä kyselyllä. Laadin lomakkeen kysymykset lyhyesti ja ytimekkäästi, jotta myös sijoittamisesta vähiten tiedävät osaavat vastata. Kun kyselylomake on kunnossa, pitää tarkistella tutkimustulosten luotettavuutta. Tärkein asia on onnistunut otanta, sillä jos otos ei vastaa perusjoukkoa, eivät otoksesta tehdyt päätelmäkään vastaa sitä. Myös vastamatta jättäneet olisivat voineet vastata erillä tavoin, joka siis voi aiheuttaa virheen tuloksiin. Tutkimuksen validiteettia heikentää huonosti rakennetut kysymykset, jotka eivät mittaa sitä, mitä niiden olisi tarkoitus. Mikäli eri vastaajat ymmärtävät kysymykset eri tavoilla, valehtelevat, kirjaavat vastauksen väärin tai vastaavat erilaisesti satunnaisten tekijöiden johdosta, heikentää se tutkimuksen reliabiliteettia. Kyselytutkimuksen toteuttamisessa ja vastausten analysoimisessa tulee siis olla äärimmäisen tarkkaavainen. (Taanila 2014.)

2 SIJOITTAMINEN

2.1 Mitä se on?

Moni varmasti tietää, mitä sijoittaminen suurin piirtein on. Ongelmia tulee vasta silloin, kun pitäisi omin sanoin selittää, mitä se käytännössä on. Tarkkaa rajaa ei ole vedetty, sillä esimerkiksi tavoitteellisen säästämisenkin voi melkein laskea sijoittamiseksi. Pesosen (2013, 10) mukaan sijoittaminen normaalisti tarkoittaa sijoituskohteiden ostoa, myymistä ja hallussapitoa, tarkoituksena tehdä voittoa niillä. Sijoituskohde voi olla melkein mikä tahansa, esimerkiksi keräilytavara tai harvinainen auto, jolle löytyy ostajia. Keräilytavaroitten hankkimisesta tulee sijoittamista silloin, kun ne on tarkoitus myydä eteenpäin voitolla. Toki innokas keräilijä ei välttämättä itseään luonnehdi sijoittajaksi, eikä hänen tarvitsekaan, sillä sijoittajia on erilaisia. Yleisimpiin, niin sanotusti ”virallisiin” sijoituskohteisiin palaan myöhemmin.

Säästäminen ja sijoittaminen kulkevat rinta rinnan, sillä on haastavaa sijoittaa, mikäli rahaa ei jää kuukausittain säästöön. Kädestä suuhun eläminen on mitä useimmin valinta, kun tulon noustessa itsellensä sallitaan enemmän mukavuuksia ja turhia ostoksia, nostaen elintasoja. Pitkäaikaistyöttömyys ja muut ennalta-arvaamattomat elämäntilanteen muutokset voivat tietysti tehdä säästämistä mahdotonta, mutta suurin osa suomalaisista on täysin kykeneviä säästämään niin halutessaan. Kenties suurin ero säästämisellä ja sijoittamisella on se, ettei säästämisellä haeta tuottoa. Oli säästämisen kohde mikä tahansa, tilille syrjään laitettu raha on mitä useimmin tarkoitettu kulutettavaksi johonkin, usein ennemmin kuin myöhemmin. Sijoittamalla haetaan tuottoa omille rahoilleen. Tämä tuotto voi olla esimerkiksi arvonnousun, yritysten maksaman osingon tai koron muodossa. Joka tapauksessa sijoittamisessa on kyse siitä, että raha tekee omistajalleen töitä. (Mistä tuotto syntyy? 2018.)

Sijoittaminen voisi olla melkein jokaisen suomalaisen vapaa-ajan harrastus, mutta sitä se ei kuitenkaan ole. Sijoittamisen aloittaminen voi usein jäädä siihen, että se koetaan liian työlääksi tai eliitin harrastukseksi. Todellisuudessa kuka tahansa voi minimaalisella vaivannäöllä aloittaa esimerkiksi suorat osakesijoitukset omissa nimissään. Kaupankäyntiä voi tehdä pankeissa tai pankkiiriliikkeissä, joko

paikan päällä tai kotona internetissä. Helppomillään voi rekisteröityä palveluntarjoajan sivuille verkkopankkitunnuksillaan ja tehdä ensimmäiset kaupat jo samana päivänä. Pankeilla on sen lisäksi vielä liuta omia sijoitustuotteitaan, kuten rahastoja, kiinnostuneille kuukausisäästäjille. (Pörssisäätiö 2017.)

2.2 Riskien hallinta

Riski on olennainen osa sijoittamisessa, eikä sen välttäminen onnistu kokonaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että sijoittaminen olisi uhkapeliä, päinvastoin. Sijoittamisen riskejä pystyy minimoimaan oman tarpeensa mukaan, mutta jos riskiä ei halua laisinkaan ottaa, sijoittaminen ei ehkä sovi harrastukseksi. Kaikessa on riskinsä, eikä tuottoa voi syntyä ilman sitä. Pesonen (2013, 28) kirjoittaa, että määräaikaistalletuksen tuotto tiedetään sijoittaessa, eikä siihen sisälly lainkaan riskiä, mikäli sijoituksen koko on alle 100 000 euron talletussuojarajan. Tilin tuotto on siis erittäin vähäistä, mutta toisaalta riskiä ei ole. Osakkeet sen sijaan ovat yli sadan vuoden ajan tuottaneet keskimäärin 8,6 prosenttia vuodessa, ja suomalaiset osakkeet noin 13,1 prosenttia vuodessa. Tuoton vastapainona osakkeiden riskit ovat suuret. Yritys, jonka osakkeita sijoittaja omistaa, voi pahimmassa tapauksessa ajautua konkurssiin, jolloin kaikki niihin sijoitettu pääoma menetetään. Tämä ei onneksi ole todennäköisin vaihtoehto. Osakkeiden arvo muuttuu koko ajan, ja erot voivat olla suuria (Kuvio 1). Tämä korostaa ajan merkitystä, eli osakkeisiin sijoittaessa tulee olla valmis pitämään omistuksiaan monia vuosia. Osakkeiden arvovaihtelua kuvaava volatilitteetti, eli tuoton keskihajonta, on ollut keskimäärin 17,7 prosenttia vuodessa. Suuri hinnan muutos voi aiheuttaa epätoivotun pelkoreaktion, ja hinnan laskiessa pelästynyt sijoittaja saattaa myydä omistuksensa pois välttääkseen suuremman tappion. Realisoituaan tappionsa osakkeen hinta saattaa taas nousta entiselleen. Sijoittaessa tulee pitää pää kylmänä, eikä riskin ottaminen siis sovi heikkohermoisimmille. (Riski on osakkeiden tuoton kääntöpuoli 2011.)

Kuvio 1. Helsingin pörssin vaihdetuimpien osakkeiden kurssikehitys (Kauppalehti 2018a)

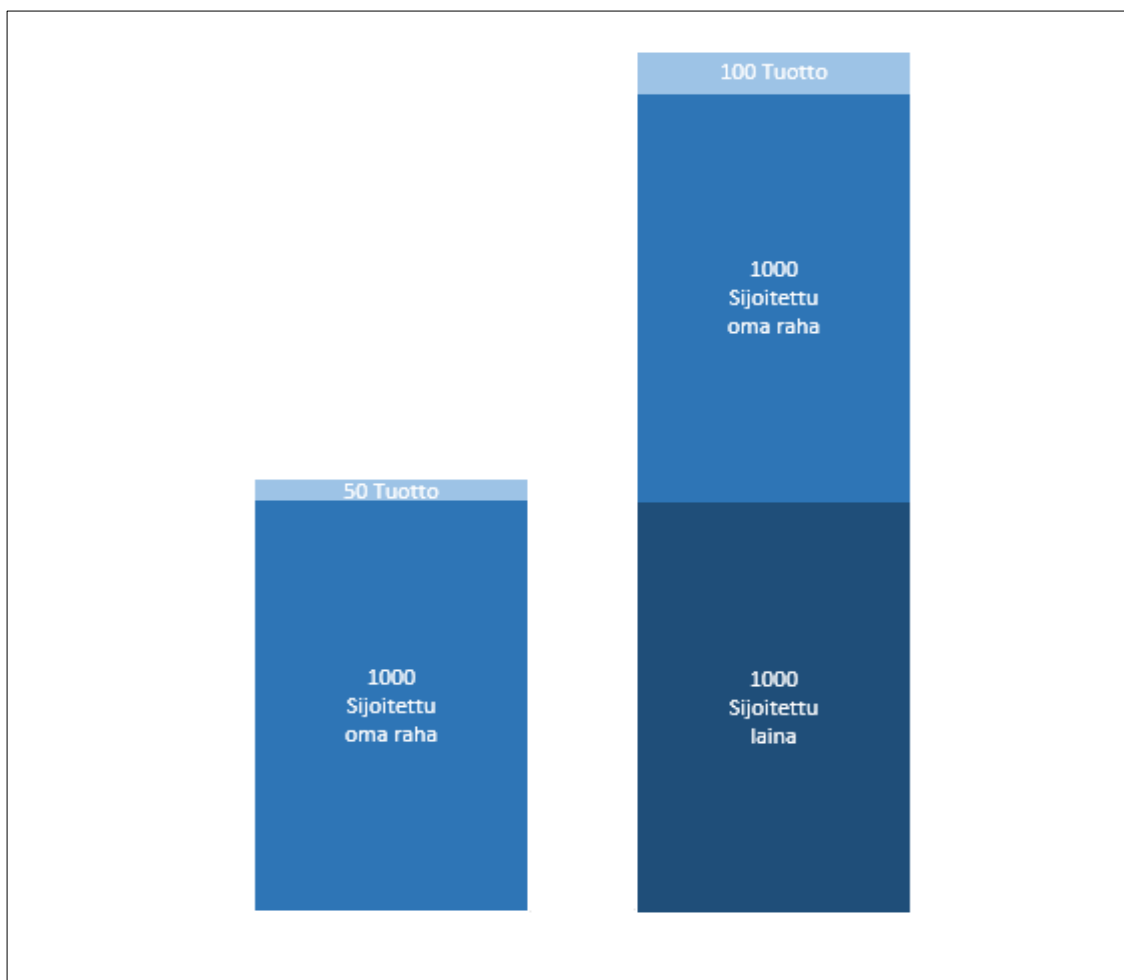
Riskien hallinta on tärkeää oman sijoitustoiminnan kannalta. Jokaisen tulee määritellä itsellensä rajat, minkä puitteissa harrastaa sijoittamista. Sijoitussuunnitelman laatiminen ja sen noudattaminen myös ehkäisee hätiköityjä päätöksiä, joita saattaisi katua myöhemmin. Jälkiviisaudesta ei toki koskaan pääse eroon, sillä aina voi jossitella. Jos ei itse syyllisty tähän, joku muu sen kyllä tekee. Miten sijoittamisen riskejä voi siis hallita? Helpoin tapa on hajauttaminen. Sijoitussalkun sisällä rahojen hajauttaminen erilaisiin sijoituskohteisiin pienentää kokonaisriskiä. Tällöin yhden sijoituskohteen arvon aleneminen ei vaikuta suuresti kokonaisuuteen. Sijoituksia voidaan hajauttaa maantieteellisesti, eri toimialojen yrityksiin, ajallisesti ja kohteisiin, joissa on erilainen riskitaso. Esimerkiksi Suomen huonopi taloustilanne, joka heijastuu osakemarkkinoille, ei vaikuta Suomesta riippumattoman kanadalaisen yhtiön osakkeiden hintaan. Samojen toimialojen yritysten kurssit voivat sen sijaan heilahdella samankaltaisesti, kun molempien liiketoiminta on riippuvainen samoista asioista. Ajallinen hajauttaminen sen sijaan mahdollistaa osakkeiden hintariskin minimoimisen. Osakkeen hinta voi suuren oston jälkeen tippua, jolloin olisi saanut sen halvemmalla. Ostamalla osakkeita pikkuhiljaa ei sijoittaja tule maksaneeksi kalleinta hintaa ja näin saa sijoitukselleen todennäköisemmin paremman tuoton. (Pesonen 2013, 31–33.)

Sijoittamiseen liittyy myös valuutta-, inflaatio- ja korkoriski. Valuuttariski on olemassa, kun sijoittaja siirtyy kotimaansa ulkopuolelle sijoitustensa kanssa (Laakso

2017). Ostamalla esimerkiksi USA:n pörssistä osakkeita altistuu osakkeiden riskien lisäksi myös valuuttakurssien heilunnalle. Myytäessä muuttunut kurssi suhteessa euroon voi joko lisätä tai vähentää tuottoja. Inflaatio, eli rahan arvon heikkeneminen, on myös olennainen riski sijoittamisessa (Luoma 2011). Korkosijoituksissa korkojen nouseminen heikentää pienemmällä korolla ostetun joukkolainan markkina-arvoa ja päinvastoin (Korkosijoitusten riski 2018).

Riskien välttämisen sijaan sijoittajat voivat yrittää ottaa lisäriskiä suurempien tuottojen toivossa. Yhtenä keinona on velkavivun käyttäminen sijoittamisessa. Velkavipu on olennainen osa asuntosijoittamista, sillä monilla sijoittajilla ei ole käteistä rahaa potentiaalisen sijoitusasunnon rahoittamiseen kokonaisuudessaan. Sijoitusasunto kuitenkin auttaa velkavivun riskejä, sillä tarkoin valittu hyvällä paikalla sijaitseva sijoitusasunto ei todennäköisesti menetä arvoaan. Velkavipua voidaan käyttää myös esimerkiksi osakkeisiin sijoittaessa. Jos velkavivulla tehdyn sijoituksen tuotto on korkeampi kuin nostetun lainan korko, velkavipua on käytetty onnistuneesti. Toisaalta, jos sijoitusten arvo laskee, käytetty velkavipu kasvattaa myös tappioita. Sijoittajan on varauduttava kurssien laskuun, pidettävä velkavipu maltillisena salkkuun nähden ja varauduttava lainojen korkojen nousuun. Hyvänä neuvona velkavivun käytössä, ja usein sijoittamisessakin, on sijoittaa ainoastaan sen verran, mitä on varaa hävitä. (Hurmerinta 2016.)

Miten velkavipu siis käytännössä toimii? Oletetaan, että sijoitat 1000 euroa, ja saat niille 5 % tuoton. Tällöin sijoittamasi rahat ovat tuoton kanssa 1050 euroa. Jos olisit lisäksi nostanut 1000 euroa lainaa 2 %:n korolla ja sijoittanut senkin, olisit saanut 5 % tuoton yhteensä 2000 eurosta. Tällöin tuottosi olisi ollut 100 euroa. Tämän jälkeen maksat nostamasi lainan pois, joka mainitulla 2 %:n korolla kustantaa kokonaisuudessaan 1020 euroa. Erotuksen jälkeen sinulle jää käteen yhteensä 1080 euroa, edellisen 1050 euron sijasta. Olet nyt velkavivuttanut sijoituksellesi 8 % tuoton, kun ilman velkavipua tuotto oli vain 5 % (Kuvio 2). Velkavivulla sijoittaminen on hyvin riskialtista, mutta se mahdollistaa suuremmat tuotot. Velkavipua tulee käyttää aina vakavasti harkiten, ja riskit tulee punnita oman tilanteen ja riskinsietokyvyn mukaan.

Kuvio 2. Velkavivun käyttäminen sijoittamisessa

Oman riskitasonsa määrittelemineen on siis jokaiselle sijoittajalle tärkeää. Erolan (2012, 151) ohjeena on, ettei yksikään omaisuuslaji salkussa ylitä 30 prosenttia tai alita 5 prosenttia. Yleisesti voi todeta, että nuoremmalla sijoittajalla riskiä voi olla enemmän, mikäli sijoitushorisontti on kymmenien vuosien päässä, tai jopa eläkepäivillä. Täten salkussa esimerkiksi osakepaino voi olla suurempi kuin lyhyemmän ajan sijoittajalla. Historiallisesti katsottuna osakkeet ovat yksi parhaiten tuottavia omaisuuslajeja (Garlo 2015), mutta lyhyellä aikavälillä on todennäköisempää jäädä tappiolle (vrt. Kuvio 1). Pitkän sijoitushorisontin omaavaa sijoittajaa ei usein omien osakkeidensa suuretkaan arvovaihtelut vaivaa. Hyvää osinkoa maksavaa yritystä ei ole välttämättä ikinä tarkoitus myydä, jolloin osakkeen hinta ei ole merkitsevä tekijä.

2.3 Miten kannattaa sijoittaa?

Mitään kirjoittamaani ei tule pitää sijoitussuosituksina; jokainen on itse vastuusaan tekemistään sijoituspäätöksistä. Pesonen (2013, 38–47) listaa sijoittajalle

kymmenen käskyä. Sijoittajan on tärkeä määrittää tavoitteensa, päättää sijoitus-horizontti, laskea sijoitettava määrä ja määritellä riskinsietokyky. Tämän jälkeen mietitään, hoidetaanko itse omat sijoitukset vai käytetäänkö ulkopuolista apua. Jokainen vasta-alkaja ei osaa koota itselleen järkevää, saatikka tuottavaa sijoitussalkkua, jolloin erilaisten rahastojen käyttö sijoitusinstrumentteina on perusteltua. Varat on hyvä hajauttaa eri sijoitusluokkiin ja kohteisiin riskinsietokyvyn mukaisesti, eikä kannata unohtaa ajallista hajautusta. Sijoituskohde tulisi tuntea riittävän tarkasti. Kokonaisuus on hyvä pitää selkeänä, ja sijoittajan tulisi ymmärtää kustannukset ja veroseuraamukset.

Monet mainituista säännöistä liittyvät pitkälti oman sijoitussuunnitelman tekoon. Suunnitelman ei tarvitse välttämättä olla kirjallinen, mutta jonkinlainen suunnitelma on tärkeä olla. Tuulen mukana vietävänä ei usein viisaita päätöksiä ehdi tekemään. Sijoittamisen kustannusten selvittäminen on tärkeä osa sijoittamista, sillä esimerkiksi rahastojen kulut voivat vaikuttaa sijoitusten tuottoon suurestikin. Mikäli sijoitustoiminnallaan saa jo mukavasti lisätuloa, on tärkeä tietää, kuinka suuren osan verokarhu vie. Sijoittamisesta saatava tulo luokitellaan pääomatuloksi, jonka veroprosentti vuonna 2018 on 30 % 30 000 euroon asti ja siitä ylittävästä osasta 34 % (Verohallinto 2017a). Monet sijoituspalveluita tarjoavat netti-pankit tekevät automaattisesti ennakonpidätyksen maksetuista osingoista ja ilmoittavat tiedot myös verottajalle. On kuitenkin tärkeää itse tarkistaa, että tiedot ovat veroilmoituksessa oikein.

Maailman menestyneimpänä sijoittajana pidetty Warren Buffett antaa hyviä neuvoja aloitteleville sijoittajille. Esimerkiksi sijoitusten hajauttaminen ei Warrenin mielestä ole välttämättä niin hyvä idea, mitä monet sijoittajat painottavat. Hän perustelee väitettään sillä, että laajasti hajautetun sijoitussalkun yksittäisiin osuuksiin ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota. Kokenut sijoittaja valitsee osakkeita pitkällä tähtäimellä ja luottaa sijoituksiinsa. Buffett myös varoittaa sijoittamasta mihinkään, mitä ei kokonaan ymmärrä. Warren ei sanojensa mukaan itse sijoita mihinkään sellaiseen yritykseen, josta hän ei 10 minuutissa saa selville, kuinka se tekee rahaa ja mitkä tekijät vaikuttavat yrityksen toimialaan. Tämä ohje ja suositeltu pitkän tähtäimen sijoittaminen sopii arvosijoittajalle, jota Warren itsekin jos-sain määrin on. Hänen mielestään osakkeen ostamisen ei pitäisi olla sijoittajalle

ainoastaan merkintä. Siihen pitäisi suhtautua niin kuin ostaisi itselleen omistajuuden yrityksessä. Eli sijoittajan tulisi arvioida sijoituskohdettaan niin kuin olisi ostamassa koko yrityksen itselleen. Sijoittajan ei kannattaisi myöskään ryhtyä harastamaan osakekauppaa päivittäin, eli niin sanottua treidaamista. Tällöin kulut kaupankäynnistä ja veroista syövät merkittävän osan tuotoista. Warrenin mukaan sijoittajan, joka ei ole valmis omistamaan ostamaansa osaketta 10 vuoden ajan, ei kannattaisi ostaa osaketta edes 10 minuutiksi. Monilla sijoittajilla tuntuu myös olevan ongelma liiallisen tiedonhaun osalta. Tiedonhaku yrityksistä ja muista olennaisista asioista on tietenkin tärkeää, muttei sijoittajan tulisi antaa yksittäiselle uutiselle välttämättä niin paljon arvoa. Yhtiön tuloksen heikkeneminen ja siitä aiheutuva sijoittajien paniikinomainen myynti voi laskea osakkeen hintaa, mutta laadukkailla ja pitkään toimineilla yhtiöillä ei yksi negatiivinen uutinen ole aina hälyttävä merkki. (Warren Buffett's best investing advice for beginners 2017.)

2.4 Sijoittajatyylejä

Sijoittaa voi monella eri tyylillä, eli on olemassa monenlaisia sijoittajatyyppejä. Arvosijoittaja pyrkii arvioimaan yrityksen todellista arvoa yritysostajan tavoin. Sijoituskohteena olevan yrityksen tärkeitä tekijöitä ovat vahva markkina-asema, kyvykäs johto, hyvät tuotto-odotukset ja tuottoisa kassavirta. Arvosijoittaja pitää sijoituksiaan pitkän aikaa, eivätkä laadukkaiden yhtiöiden pienet vastoinkäymiset ole peruste osakkeen myymiselle. (Eräniemi 2014.) Arvosijoittajan vastakohtana voidaan pitää kasvusijoittajaa. Erkkilän (2017) mukaan kasvusijoittaja pyrkii löytämään tulevaisuuden isoja yrityksiä. Sijoittaja uskoo markkinoilta aina löytyvän esimerkiksi Googlen, Netflixin tai Facebookin kaltaisia yrityksiä, jotka tulevat nousemaan ja valtaamaan markkinat kilpailijoiltaan tulevaisuudessa. Kasvusijoittajan sijoittaessa yritykseen se on vielä halpa ja mahdollisesti pieni tekijä. Sijoitusstrategiana kasvusijoittaminen ei ole yhtä helppoa kuin arvosijoittaminen, sillä tulevaisuuden ennustaminen on aina yhtä epävarmaa.

Osinkosijoittaja sijoittaa nimensä mukaisesti hyvää ja kasvavaa osinkoa maksavien yritysten osakkeisiin. Näin sijoittajalle kertyy positiivista kassavirtaa heti alusta alkaen. Osingoista pitää maksaa kuitenkin veroa, joka Möttösen (2014) mukaan heikentää korkoa korolle -ilmiön tehoa. Mikäli osingot olisivatkin jääneet

sijoitussalkkuun, ei niistä tarvitsisi maksaa veroa. Yksi tapa toteuttaa tämä on ostaa osingonmaksajiin painottavaa rahastoa, joka saa osingot verottomana. Lisätatuista yhtiöistä saaduista osingoista 15 % on verotonta tuloa ja 85 % veronalaista tuloa. Osingon maksava pörssiyhtiö tekee automaattisesti 25,5 % ennakonpidätyksen ennen osinkojen maksua. (Verohallinto 2017b.)

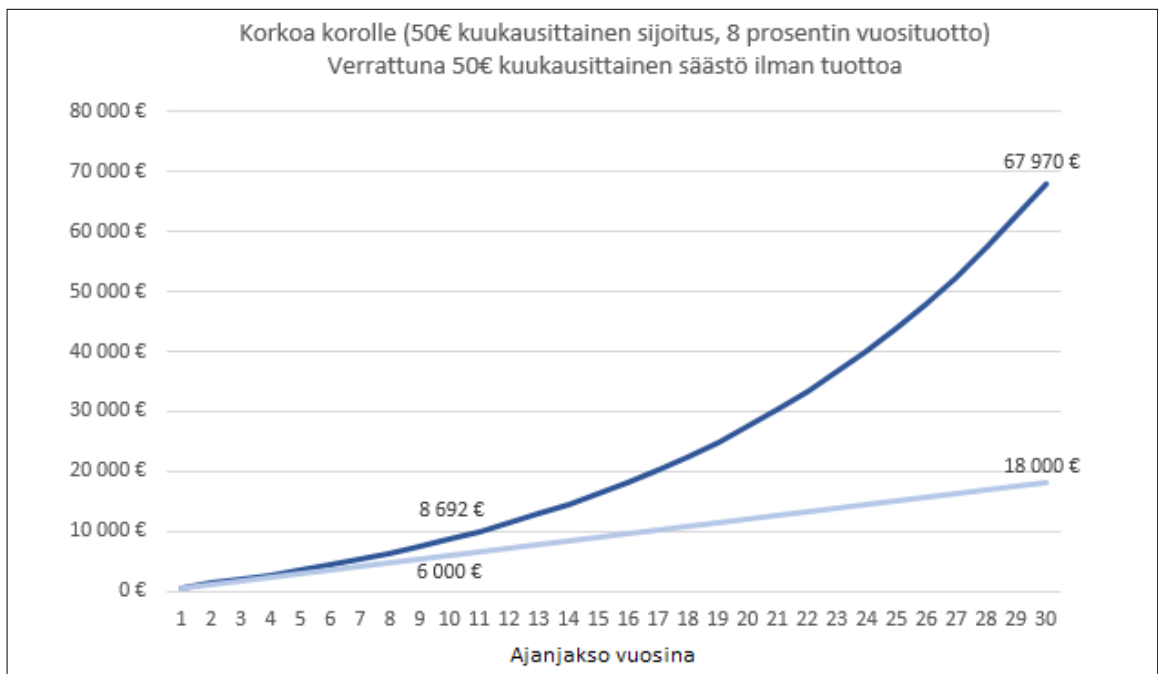
Indeksisijoittaja ei usko sijoituskohteiden poimintaan ja pyrkii välttämään sijoittamisen kuluja. Aktiiviset rahastot eivät ole indekssijoittajan salkussa hallinnointikulujen vuoksi. Sijoittaja suosii matalakustanteisia ja passiivisia rahastoja, jotka usein seuraavat indeksiä. Indeksiä seuraava rahasto pitää sisällään samat tai suurin piirtein samat osakkeet kuin malli-indeksissään. Indekssijoittaja on rahastosijoittajaa hieman enemmän perehtynyt sijoittamiseen. Tyypillinen rahastosijoittaja on solminut pankkinsa kanssa kuukausittaisen erän menemisestä johonkin pankin tarjoamaan rahastoon. Suomalaisista luultavimmin suurin osa kuuluu rahastosijoittajiin. Vaikka he eivät välttämättä käytä kustannustehokkaimpia sijoitustuotteita, on itse sijoittaminen silti tärkeintä. (Erkkilä 2017.)

Niin sanotut treidaaja ja holdaaja ovat toistensa vastakohtia. Erkkilän (2017) mukaan holdaaja hyödyntää parhaansa mukaan ”Osta ja pidä”-strategiaa ja uskoo turhan kaupankäynnin tuovan lisätuottojen sijaan enemmän kuluja ja virheitä. Tämä sijoitustyyli muistuttaa myös osin Warren Buffettin tyyliä. Treidaaja sen sijaan pyrkii tuottoihin päivittäisellä ja tiheällä kaupankäynnillä. Tuotto-odotus perustuu siihen, että osake myydään kalliimmalla kuin se on ostettu. Treidaaja hyödyntää jopa sijoituskohteiden historiatietoja ylituoton mahdollisuutta laskiessaan. Tällainen kaupankäynti on sijoitustutkijoiden ihmetyksen kohde, sillä se harvoin tuottaa sijoittajalle hyvää tulosta ja on hyvin riskialtista ja aikaa vievää. Erilaisia tyyliä on loppujen lopuksi hyvin paljon, eikä mikään yksi sijoitustyyli ole se oikea. Oman sijoitustyylin löytäminen on tärkeää, ja se kulkee käsi kädessä sijoitussuunnitelman mukana. Sijoitustyyli useimmiten koostuu useammasta erilaisesta yksittäisestä tyylistä.

2.5 Korkea korolle

Miltei aina korkoa korolle -ilmiöstä puhuttaessa kuulee sitaatin ”korkoa korolle on maailman kahdeksas ihme”. Väittämän mukaan lausahduksen takana on itse Albert Einstein, mutta se ei mitään todennäköisemmin pidä paikkaansa (Is compound

interest the most powerful force in the investment universe? 2018). Sitaatti ei kuitenkaan ole täysin virheellinen, vaikkei Einstein sitä olisikaan sanonut. Vielä keräten, korkoa lasketaan sijoitusten alkuperäiseen pääomaan ja jo kertyneille korolle. Pesosen (2013, 20) mukaan korko on joka vuosi edellistään suurempi, ja aikaa myöten summat ovat hyvinkin suuria. Ilmiö ei usein vaikuta niin ihmeellisesti, ennen kuin sen kuvailee visuaalisesti jonkinlaisen kuvaajan avulla. Esimerkiksi 50 euron sijoittaminen kuukausittain 8 % vuosituotto-olettamuksella kerryttää 30 vuodessa 67 970 euron pääoman. Verrattain saman summan säästäminen kuukausittain ilman tuottoa kerryttää ainoastaan 18 000 euron pääoman. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Korkoa korolle

Erot suurenevat ajan mittaan yhä suuremmiksi. 10 vuoden jälkeen tuottoa on kertynyt vain 2692 euroa, kun taas 30 vuoden kuluttua tuottoa on jo melkein 50 000 euroa. Tämän vuoksi korkoa korolle -ilmiössä aika on ehkä ratkaisevin tekijä. Mitä aikaisemmin aloittaa säästämisen ja sijoittamisen, sitä enemmän aikaa korkoa korolle -efekti toimii sijoittajan eduksi. Jos kyseistä taulukkoa jatkettaisiin vielä 34 vuotta eteenpäin, olisi 64 vuodessa tuottoa kertynyt melkein 990 000 euroa. Heikinheimo (2018a) kirjoittaa, että 20-vuotiaana säästämisen aloittanut ja 30-vuotiaana sen lopettanut omistaa eläkepäivillään enemmän rahaa kuin saman säästökuurin 30-vuotiaana aloittanut. Mitä myöhemmin aloittaa, sitä enemmän pitäisi siis säästää.

Korkoa korolle -laskut ovat myös alttiita pienillekin muutoksille, sekä positiivisille että negatiivisille. Mikäli edellisen sivun esimerkkilaskelman 8 % vuosituoton ohella olisi yhteensä 2 % vuosittaiset kulut, tippuisi säästetty pääoma 30 vuoden jälkeen 67 970 eurosta 47 435 euroon. Tällöin sijoitetulle summalle tuottoa olisi tullut ainoastaan 20 535 euroa. 6 % vuosituotto tuottaa siis 30 vuodessa melkein 60 % vähemmän kuin 8 % vuosituotto. Tämän vuoksi pitkän sijoitushorisontin omaavan säästäjän tulee tehdä parhaansa minimoidessaan sijoittamisen kuluja, sillä jo pienet menot heijastuvat suuresti tulevaisuuteen.

Sijoittamisen tuotoista tulee usein hyvinkin ruusuinen kuva. Kuinka kukaan muka voisi vastustaa korkoa korolle -ilmiön kuvaajan jyrkästi nousevaa käyrää? Ei ole kuitenkaan mitään takeita siitä, että sijoitukset tuottaisivat juuri kuvaajan mukaisesti. Yleensä tuotto lasketaan juuri 8 prosentilla, sillä se on osakkeiden keskimääräinen vuosituotto. Mielestäni sijoittajat eivät tule usein ajatelleeksi, ettei kuvaaja sisällytä muita kuluja ja riskejä tai että oman sijoitussalkun osakkeet ja muut omistukset eivät välttämättä tuota niin hyvin. Olennaisien riskien ja vaihtelevien tuottojen lisäksi varallisuuden kertymistä hidastaa esimerkiksi verot. Sijoittamisesta saatavasta pääomatulosta on maksettava veroa lähes kolmasosa, joka syö suuren osan tuotoista. Liiallisten verojen maksamisen voi ehkäistä esimerkiksi välttämällä turhia myyntejä. Voitollisten osakkeiden tiheä myyminen lisää kustannuksia, joka syö tuottoja. Tiheä kaupankäynti myös lisää kaupankäyntikuluja, jotka ovat omiaan heikentämään korkoa korolle -ilmiön vaikutusta. Usein kaupankäyntikulut lasketaan prosentuaalisena määränä toimeksiannon suuruudesta määrättyjen rajojen sisällä. Mahdollisen finanssikriisin vaikutusta tuottoihin ei sijoittaja välttämättä tule ajatelleeksi.

Rahastosijoittajien tulisi tarkkailla rahastojensa kuluja. Paasin (2014) mukaan rahastojen tuotto-odotuksesta iso siivu menee vuosittain rahastoyhtiölle. Ilmoitettujenkin kulujen lisäksi syntyy merkittäviä lisäkuluja. Aktiivisissa rahastoissa kuluja tulee muun muassa hallinnoinnista, arvopapereiden säilytyksestä, tilinhoidoista ja muista pankkikuluista sekä esimerkiksi markkinointikuluista. Rahastoissa kaupankäynti voi olla myös aktiivista, ja loppujen lopuksi rahastosijoitusten vuotuiset kokonaiskulut voivat helposti ylittää kaksi prosenttia. Aikaisemmin ilmenikin, kuinka suuri vaikutus tällaisilla kuluilla voi olla. On myös olemassa kuluttomia tai lähes kuluttomia rahastovaihtoehtoja.

Korkoa korolle -ilmiö toimii sitä paremmin, mitä vähemmän kuluja sijoitustoiminnassa on ja mitä vähemmän veroja tuotosta maksaa säästämisen ja sijoittamisen aikana. Veroseuraamukset vaikuttavat usein sijoittamiskäyttäytymiseen, eikä voitollisia osakkeita välttämättä hyvillä mielin haluta myydä. Sijoittajien iloksi Suomessa parhaillaan keskustellaan osakesäästötilin käyttöönottamisesta. Osakesäästötili on siis tili, jonka sisällä sijoittaja voisi harjoittaa osakkeiden ja arvopapereiden myymistä. Mahdolliset osingot ja myyntivoitot maksettaisiin samalle tilille. Erikoista tilissä on se, ettei sen sisällä tehdyistä ostoista ja myynneistä makseta lainkaan veroa. Vero perittäisiin vasta siinä vaiheessa, kun sijoittaja nostaa varojaan tililtä. Suojasen (2018) haastatteleman Pörssisäätiön toimitusjohtaja Sari Lounasmeren mukaan tili madaltaisi sijoittamisen kynnystä ja helpottaisi piensijoittajan toimintaa. Tili poistaisi verotuksen ohjaamia sijoituspäätöksiä ja mahdollistaisi vapaamman sijoitustoiminnan. Korkoa korolle -ilmiö toimisi osakesäästötilillä sijoittajan eduksi entistä tehokkaammin. Osakesäästötilin käyttöönottamisesta Suomessa ei kuitenkaan vielä toukokuussa 2018 ole tehty päätöstä.

2.6 Sijoitusinstrumentit

Sijoitusinstrumentteja on monia erilaisia. Nikkinen, Rothovius & Sahlström (2002, 11) luokittelevat ne vieraan pääoman instrumentteihin eli velkakirjoihin, oman pääoman instrumentteihin eli osakkeisiin ja johdannaisinstrumentteihin. Tällaisella luokittelulla saman luokan instrumenttien arvonmääritys voidaan tehdä samoilla menetelmillä. Sijoitusasunnot eivät sinänsä ole sijoitusinstrumentteja vaan pikemminkin sijoituskohteita. Käyn seuraavissa alaluvuissa läpi sijoitustuotteita ja erilaisia johdannaisia.

2.6.1 Osakkeet

Osakkeet ovat yrityksen oman pääoman rahoitusta. Osakeosuus oikeuttaa osuuteen yrityksen varallisuudesta ja tuloksesta omistuksen suhteessa, eikä niitä makseta takaisin muulloin kuin poikkeustilanteissa, kuten yrityksen lopetettaessa. Osakkeiden tuottoja ei voi tietää varmasti etukäteen, sillä yritys maksaa ensin vieraan pääoman velvoitteet, jonka jälkeen jäljelle jäänyt osuus on maksettavissa osakkeiden omistajille. Yritys voi laskea liikkeelle osakkeita järjestämällä

osakeannin, mutta mikäli yritys haluaa osakkeensa noteerattavaksi pörssissä, tulee järjestää listautumisanti. Listautumisehtona on muun muassa osakepääomaa ja liikevaihtoa koskevia erilaisia vaatimuksia. (Nikkinen ym. 2002, 12–13.)

Osakkeilla voi käydä kauppaa eri välittäjien kautta, ja yksittäisen osakkeen hintaan vaikuttaa yrityksen lisäksi myös sijoittajien suhtautuminen ja odotukset. Osake voi siis olla todelliseen hintaan verrattuna joko yli- tai alihinnoiteltu. Osakkeiden tuotto muodostuu maksetuista osingoista, joita monet yritykset jakavat useimmiten kerran vuodessa. (Yli-Korhonen 2018.) Jotkin yritykset maksavat osinkoa useammin, kuten vuonna 2018 Telia Company AB kaksi kertaa (Kauppalehti 2018b) ja Citycon Oy neljä kertaa (Kauppalehti 2018c). Yhdysvaltain pörssistä löytyy myös kuukausittain osinkoa maksavia yrityksiä (Hurmerinta 2014). Vaikka osinkojen maksu on monelle sijoittajalle mieleinen asia, eivät kaikki sijoittajat pidä osinkoja tärkeänä ehtona veroseuraamusten vuoksi. Blomsterin (2017) mukaan osinkojen maksu ei ole yrityksenkään kannalta aina kannattavaa. Osinkojen maksu sitouttaa maksamaan osinkoja, vaikka yritys voisi sijoittaa rahansa tuottavamminkin, esimerkiksi investointeihin. Monet sijoittavat voivat luulla, että korkea osinko on merkki hyvästä taloustilanteesta, vaikka näin ei välttämättä ole. Jos yrityksen toimintaympäristön tilanne on heikko ja hyvätuottoisia investointimahdollisuuksia ei ole tarjolla, kannattaa yrityksen panostaa osinkojen maksuun.

2.6.2 Rahastot ja ETF-rahastot

Sijoitusrahastot ovat sijoittajalle usein vaivattomin sijoitusmuoto. Rahastoon sijoittamisen jälkeen ei enää itse tarvitse tehdä sijoituspäätöksiä ja toimeksiantoja, koska rahastonhoitaja tekee sen sijoittajan puolesta. Tästä sijoittaja kuitenkin maksaa hallinnointikulujen ja muiden kustannusten muodossa. Nikkinen ym. (2002, 19) kertovat tärkeimpien sijoitusrahastotyyppien olevan lyhyen ja pitkän koron rahastot, osakerahastot ja yhdistelmärahastot. Lyhyen koron rahastot sijoittavat rahamarkkinainstrumentteihin, eli lyhytaikaisiin velkakirjoihin. Riski on pieni, niin kuin tuotto-odotus ja hallinnointipalkkiotkin. Pitkän koron rahastot sijoittavat sen sijaan pitkäaikaisiin joukkovelkakirjoihin, joiden tuotot ovat sidoksissa yleiseen korkotasoon. Osakerahastot sijoittavat luonnollisesti osakkeisiin. Tarjontaa on laajaa osakerahastoiden kesken, sillä jokaisella eri rahastolla voi olla erilainen sijoitusstrategia. Osakkeet, joihin rahasto sijoittaa, vaihtelevat suuresti

esimerkiksi toimialan tai maantieteellisen sijainnin mukaan. Olennaisesti riski myös vaihtelee sijoituskohteiden mukaan suuresti. Yhdistelmärahastot sijoittavat osakkeiden lisäksi myös velkakirjoihin salkunhoitajan näkemyksen mukaisesti.

Edellä mainittujen rahastojen lisäksi on olemassa myös vipu- ja indeksirahastoja. Vipurahaston tarkoitus on aktiivisesti muuttaa riskitasoa markkinoiden mukaan. Vipurahastojen hallinnointipalkkiot ovat korkeat, ja ne sisältävät keskimäärin suuremman riskin. Indeksirahasto sijoittaa määrittelemänsä indeksin mukaisesti. Ne voivat sijoittaa esimerkiksi OMX Helsinki -indeksin mukaan (ks. Kuvio 1) joko tarkalleen indeksin mukaisesti tai pienin eroin. Hallinnointipalkkiot ovat indeksirahastoissa pienet, sillä ne eivät vaadi juurikaan työtä salkunhoitajalta rahaston passiivisuuden takia. (Nikkinen ym. 2002, 19–20.)

ETF-rahasto on pörssinoteerattu rahasto, jonka merkittävin ero normaaliin rahastoon on se, että sillä voi käydä kauppaa pörssissä samoin kuin osakkeilla. Lyhenne tulee sanoista Exchange Traded Fund. Nikkisen ym. (2002, 20) mukaan ETF-rahastoiden arvo noteerataan jatkuvasti, kun taas tavallisen sijoitusrahaston noteeraus tapahtuu vain kerran päivässä. ETF-rahastoihin sijoittamisen etuna on usein halvemmat kulut ja helpompi hajauttaminen laajan tarjonnan vuoksi. Suurelle osalle sijoittajista ETF-rahastot ovat kuitenkin heikommin tunnettuja ja hie-man pelottavia. Olennaista sijoittajalle on tietää, että sijoitukset on turvattu eri kotivaltioiden säädöksillä. Euroopassa ETF-rahastoja säätelee sama direktiivi kuin normaaleja rahastoja. Tästä syystä riski ei ole perinteisen rahaston riskiä korkeampi. (ETF-sijoittaminen 2018.)

2.6.3 Asuntosijoittaminen

Asuntosijoittaminen on asunnon tai kiinteistön vuokraamista eteenpäin. Tuottoa sijoitusmuodolla syntyy sekä vuokratulosta että mahdollisesta kohteen arvonnousta. Suosituin kohde on yleisimmin pienehkö kerrostalo-osake, sillä esimerkiksi omakotitalon ostaminen sijoitusmielessä ei suurempien riskien ja kulujen vuoksi ole yhtä kannattavaa. Asuntojen hintojen vuoksi velkavivun käyttäminen asuntosijoittamisessa on hyvin tavanomaista. Pankista lainaa hakiessa riittää usein alle 30 % oma rahoitus, sillä ostettava kohde toimii suurin osin lainan vakuutena. Asuntosijoittaminen pitää sisällään riskejä, mutta koska sijoituskohteena on asunto, ei sijoitus helposti menetä suurta osaa arvostaan. Tärkeää on tietenkin

valita kohde huolellisesti ja oikein perustein, sillä esimerkiksi muuttotappiollisella paikkakunnalla kohteen arvo todennäköisesti laskee ja vuokralaisen löytäminen on vaikeampaa. (Asuntosijoittajan ABC 2016.)

Velan korkojen nousu on yksi velalla asuntoihin sijoittamisen riskeistä. Mikäli lainan korot nousevat, voivat sijoituksen kulut nousta vuokratuottoa suuremmiksi. Lainan hoitamisen lisäksi asunnosta tulee maksaa vastike kuukausittain. Sijoitusasuntoa ostettaessa on tärkeää laskea asunnon vuokratuoton suuruus. Varman päälle pelaava valitsee kohteen sen mukaan, että korkojen nousunkin jälkeen kassavirta on positiivinen. Mansikkamäen (2016) haastatteleman Marko Kaarton mukaan sijoitusasuntoa valittaessa tulee erityisesti huomioida asunnon sijainti. Tärkeää on selvittää lähitulevaisuuden remonttikulut, sillä esimerkiksi taloyhtiön suunnittelemat putki- ja julkisivuremontit voivat tuoda lisähintaa jopa 700 euroa neliöltä. Asunnon vuokraamisen riskejä ovat esimerkiksi tyhjät kuukaudet, jolloin vuokratuottoa ei tule. Vuokralaisen valinnassa tulee myös olla huolellinen, sillä huonosti pidetty asunto tuo lisäkuluja pintaremonttien muodossa. Pahimmassa tapauksessa vuokralainen voi aiheuttaa mittavat vahingot asunnon omistajalle. Asunto vaatii myös omistajaltaan kunnossapitoa, jonka vuoksi asuntosijoittaminen ei sovi kaikille. Pintaremontin ja ehostuksen lisäksi asunnon vuokraus tulee hoitaa itse, ellei sitä halua ulkoistaa. Sijoitusmuoto vaatii esimerkiksi rahastoihin verrattuna moninkertaisesti työtä. Vaivannäöstä huolimatta asuntosijoittaminen voi kuitenkin olla hyvinkin tuottavaa ja yksi hajauttamisen keinosta sijoitussalkkuun.

2.6.4 Velkakirjat

Velkakirjat ovat Sijoittaja.fi-sivuston mukaan sitoumuksia, jossa velan ottaja sitoutuu maksamaan velan myöntäjille takaisin velan pääoman ja korot sovituin ehdoin. Valtion velkakirjat ovat useimmin riskittömämpi sijoituskohde kuin yritysten velkakirjat. Joukkovelkalainakirja on jaettu useampaan pienempään osuuteen, jossa liikkeellelaskija hakee suurelta joukolta sijoittajia rahaa. Joukkovelkalainakirjoja ei voi ostaa suoraan markkinoilta, vaan välikäden, kuten pankin tai varainhoitajan, kautta. Joukkovelkalainakirjan ostaja voi myydä osuutensa eteenpäin vaivattomasti. Velkakirjojen pääomapalautuksen määrää kutsutaan nimellisarvoksi ja maksettavaa korkoa kuponkituotoksi. Alle vuoden voimassa olevista

joukkovelkakirjoista ei makseta korkoa, vaan tuotto syntyy nimellisarvon ja hankintahinnan erotuksesta sitoumuksen pidettyä eräpäivään asti. (Velkakirjat 2018.) Velkakirjat ovat pätevä vaihtoehto osakkeille tai lisäys sijoitussalkkuun. Osakkeisiin verrattuna velkakirjoihin sijoittaminen on usein riskittömämpää, mutta vastavasti tuottokin on pienempi. Lindströmin ja Lindströmin (2011) mukaan monien suomalaisten yritysten lainojen tuotto on keskimäärin 3–4 %. Erilaisten rahastojenkin kautta voi sijoittaa velkakirjoihin (Nikkinen ym. 2002, 12).

Velkakirjoihin suhteellisen uutena lisäyksenä voi lukea myös vertaislainasijoittamisen. Vertaislainapalveluissa sekä yksityishenkilöt että yritykset voivat hakea lainaa sijoittajilta. Sijoittajille palvelussa on usein mahdollista hajauttaa sijoitettu summa moneen eri lainaan pienentäen riskiä. Suomessa näiden lainojen keskimääräinen vuosituotto on ollut noin 8–12 %. Korot lainannostajalle ovat usein korkeampia kuin pankkilainan, muttei kuitenkaan pahamaineisten pikavippien tasoa. Yksityishenkilöiden lainoihin sijoittaessa riskit voivat vaihdella suurestikin, sillä useimmiten takaajia tai vakuuksia ei vaadita. (Heikinheimo 2018b.)

2.6.5 Muut

Johdannaisinstrumentit ovat arvopapereita, joiden arvo on Nikkisen ym. (2002, 13) mukaan riippuvainen sen alla olevan tuotteen hinnasta. Näihin instrumentteihin kuuluu muun muassa termiinit, futuurit, optiot ja swapit. Termiinit ja futuurit ovat sopimuksia, joita tehdään tulevaisuudessa käytävistä kaupoista. Kauppahinta ja kaupan ajankohta siis sovitaan ennalta. Tämä voi olla keino hakea tuottoa arvonnousun avulla tai suojata omistustaan arvonalenemiselta. Optio, sen sijaan, on ostajalle oikeus, eikä velvollisuus, myydä jokin omistus ennalta sovittuun hintaan jonain tiettyinä aikana. Myyjälle optiosopimus on aina sitova. Swapit tarkoittavat tulevien kassavirtojen vaihtosopimusta. Korko-swap voi olla sopimus esimerkiksi koron vaihtamisesta kiinteästä muuttuvaksi. Käytännössä sijoittaja maksaa pääomalle ennalta määrättyä korkoa ja saa vastineeksi pääomalle maksettavaa muuttuvaa korkoa, eikä pääomaa itseään vaihdeta ollenkaan. Johdannaisinstrumenttien tunnettuus on muita sijoitustuotteita vähäisempää, ja niiden riskit voivat vaihdella suuresti.

Raaka-aineet voivat myös olla sijoituskohde. Esimerkiksi kullan hinta vaihtelee, joten siihen sijoittaminen voi tuottaa, mikäli ostaja myy sen kalliimmalla eteenpäin. Tämä on ainoa tuoton muoto, sillä raaka-aineet eivät tarjoa osinkoja tai korkotuottoja. Raaka-aineisiin sijoittaessa kuitenkin harvoin ostetaan fyysisesti mitään, sillä niihin voi sijoittaa ETF- ja sijoitusrahastojen sekä johdannaisten ja osakkeiden kautta. ETF-rahastojen kaltaisia indeksiosuuksia, jotka sijoittavat raaka-aineisiin, kutsutaan nimellä ETC, eli Exchange Traded Commodities. Ne ovat velkakirjoja, jotka seuraavat valittua raaka-aineen tai hyödykkeen hintaa. Raaka-aineet eivät ole suosituimpien sijoitusinstrumenttien joukossa, ja spekulatiivisina sijoituskohteina niiden arvonmuutokset voivat olla äkkinäisiä. (Lönngqvist 2015.)

Kryptovaluutat, joista tunnetuin ja suosituin on Bitcoin, ovat virtuaalivaluutaa. Niillä voi tehdä ostoksia tietyillä sivustoilla, mutta sijoittajat ovat myös olleet kiinnostuneita käymään kauppaa niillä nopeiden arvonnousujen toivossa. Bitcoinin arvo on noussut lähtötilanteestaan käsittämättömiin lukemiin, mikä kiinnitti sijoittajien huomion. Pienellä pääomalla olisi voinut tehdä hurjaa tuottoa. Finanssivalvonta (2017) kuitenkin varoittaa kryptovaluuttoihin, erityisesti Bitcoineihin, sijoittamisen vaaroista. Kaikkia sen riskejä ei täysin tunnisteta, eikä niiden arvonmuodostuksella ole kiinteää pohjaa. Mikään taho ei myöskään hallitse kryptovaluuttoja. Sijoituskohteina ne ovat täysin spekulatiivisia. Ainoa mahdollisuus tehdä tuottoa on myydä omistamansa valuutat kalliimmalla kuin millä on ne ostanut. Kryptovaluuttojen kurssit heilahtelevat voimakkaasti, ja osa valuutoista on voitu luoda ainoastaan huijaustarkoituksiin. Näihin sijoittaessa tulee olla erityisen varovainen ja tietoinen mahdollisista riskeistä.

3 KYSELYTUTKIMUS NUORTEN SUHTEESTA SIJOITTAMISEEN

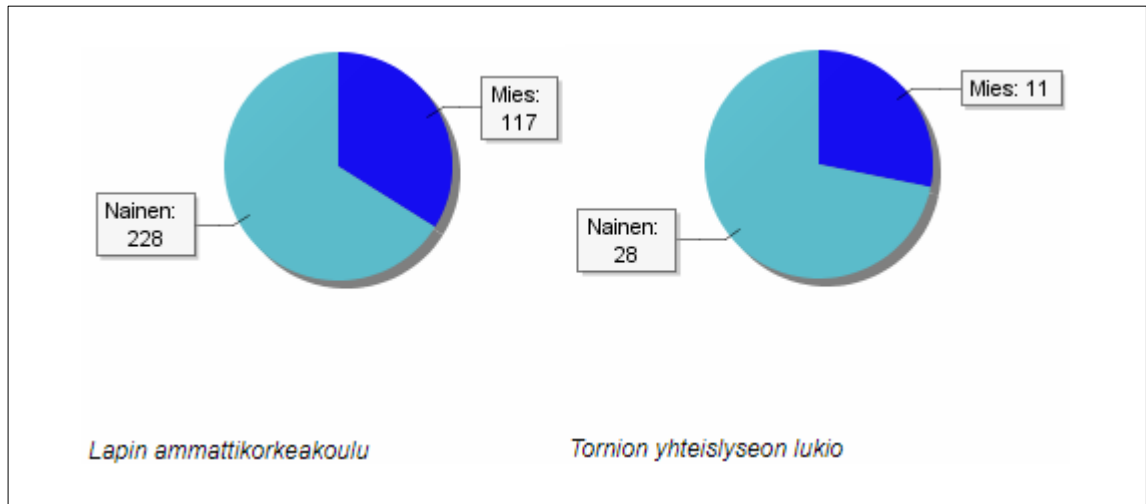
3.1 Kyselyn toteutus

Osana opinnäytetyötä järjestin kaksi sijoittamiseen liittyvää kyselyä: yhden Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoille (Liite 1), toisen Tornion yhteislyseon lukion opiskelijoille (Liite 2). Tavoitteena oli kerätä tietoa pääosin nuorten suhteesta sijoittamiseen, mutta Lapin AMKin osalta kertyi kiitettävästi vastauksia myös aikuisopiskelijoilta. Molemmat kyselyt laadittiin Webropol-järjestelmällä ja toteutettiin toukokuussa 2018. Lapin AMKin kysely lähetettiin koulun sähköpostin kautta kaikille tutkinto-opiskelijoille, ja vastausaika oli 16 päivää. Tornion yhteislyseon lukion kysely toteutettiin yhteistyössä rehtorin kanssa, joka välitti kyselyn opiskelijoille Wilmaan, oppilaitoksen hallinto-ohjelmaan. Vastausaika tämän kyselyn osalta oli 6 päivää. Kysymyksiä Lapin AMKin opiskelijoille kohdistetussa kyselyssä oli 8 ja Tornion yhteislyseon lukion kyselyssä 9. Kysymykset olivat yhtä lukuun ottamatta samanlaiset. Lyhyillä kyselyillä tavoittelin suurempaa vastausprosenttia, sillä pidempi kysely voi lannistaa vastaamista. Taustatietojen jälkeen kyselyiden kysymykset liittyivät sijoitustietämykseen, tiedonhankintaan ja opiskeluun, sijoitustoimintaan ja mielipiteisiin. Avoimia kysymyksiä ei ollut lainkaan, ja kysymykset olivat selvästi muotoiltuja. Täten tuloksia on helpompi tulkita, ja kyselyllä mitataan sitä, mitä on tarkoituskin.

Tutkinto-opiskelijoita Lapin AMKissa on noin 5500, joista kyselyyn vastasi 345. Vastausprosentiksi saadaan siis noin 6,3 %. Vaikka vastanneita ei prosentuaalisesti ole runsaasti, kyselyyn vastasi riittävä määrä oppilaita. Sähköpostikyselyihin on usein matala kynnyks jättää vastaamatta. Tornion yhteislyseon lukiossa sen sijaan opiskelee noin 450 henkilöä, ja heistä kyselyyn vastasi 39. Vastausprosentti oli siis noin 8,7 %. Kyselyihin vastattiin hyvin, ottaen huomioon, että kyselyt toteutettiin toukokuussa vähän ennen kesälomien alkua. Lukiossa ylioppilaskirjoituksetkin ovat jo ohitse, eikä abiturientteja juurikaan ole enää koulussa. Ei voida myöskään olettaa, että jokainen opiskelija molemmista oppilaitoksista olisi joko huomannut tai saanut kyselyä. Jos kyselyn aihe ei ole kiinnostava vastaanottajan mielestä, on todennäköistä, ettei osa heistä vaivautunut vastaamaan ollenkaan. Kyselyiden tulokset eivät myöskään ole suoraan yleistettävissä koko väestöön.

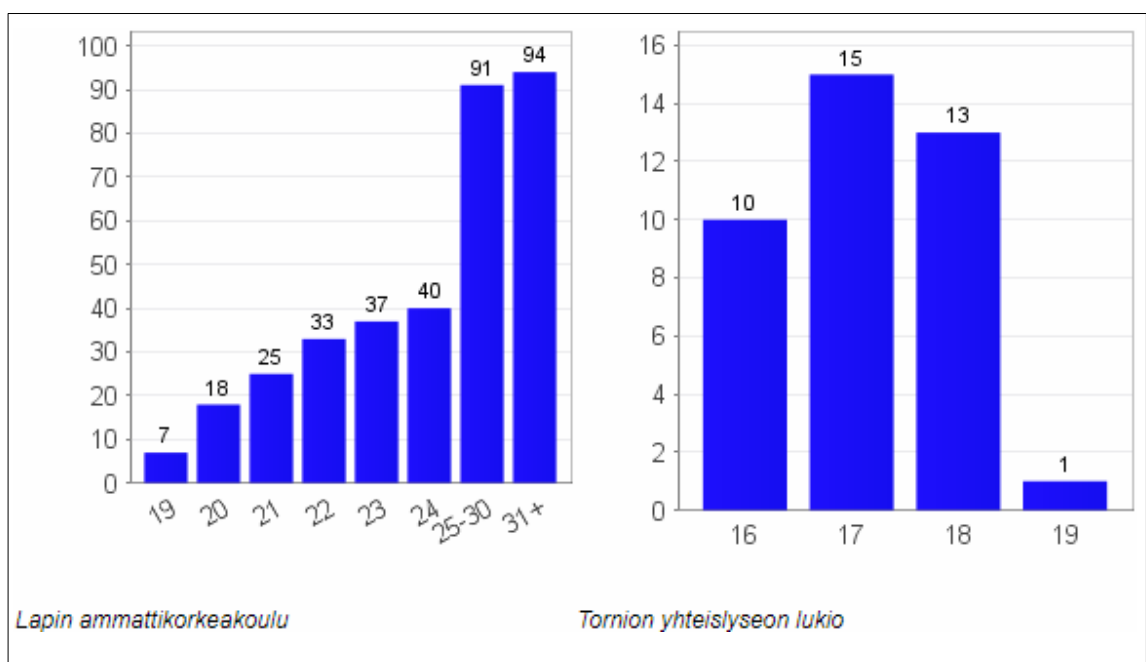
3.2 Vastaajien tiedot

Molempiin kyselyihin valtaosa vastanneista oli naisia (Kuvio 4). Lapin AMKin kyselyyn vastanneista 34 % oli miehiä, kun lukiossa määrä oli 28 %. Tutkimustulokset ovat siis tarkempia naisten osalta.

Kuvio 4. Vastaajien sukupuoli

Melkein 54 % Lapin AMKin vastaajista oli joko 25–30-vuotiaita tai vanhempia kuin 30 vuotta (Kuvio 5). Aikuisopiskelijat vastasivat kyselyyn innokkaasti. 160 vastaajaa kuitenkin lukeutuu 19–24-vuotiaisiin, joka antaa riittävän kuvan ryhmästä. Lukiolaisista melkein kaikki olivat 16–18-vuotiaita.

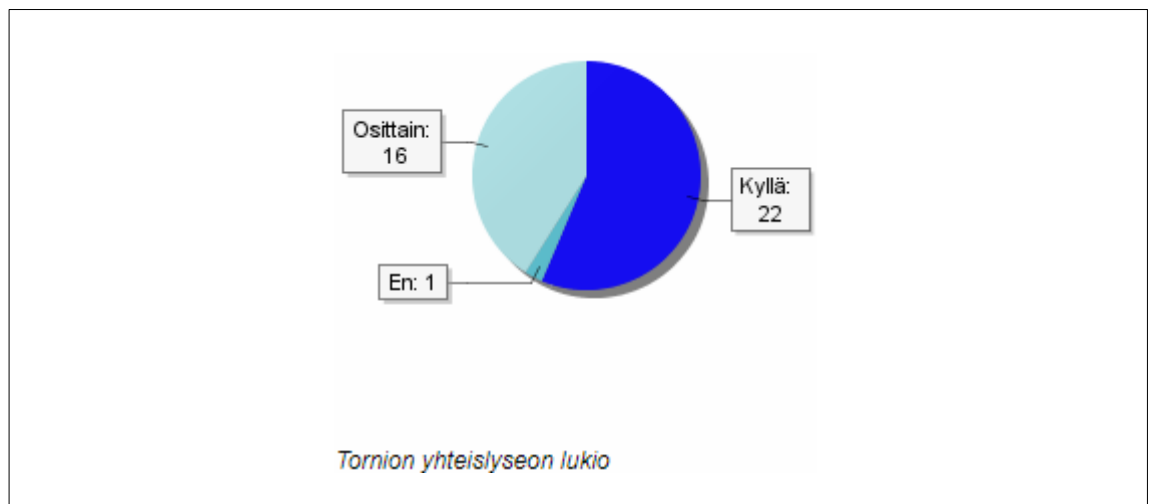

Kuvio 5. Vastaajien ikä

Vastaajien sukupuolta kysyttiin, jotta vertailu sukupuolten välillä on mahdollista. Tervolan (2018) mukaan naiset sijoittavat vähemmän kuin miehet, vaikka ero onkin kaventunut muutaman vuoden takaisesta. Miehet myös ottavat enemmän riskiä sijoittaessaan kuin naiset. On siis mielenkiintoista nähdä, ovatko erot samankaltaisia. Ikä on oleellinen tieto nuoriin liittyvissä tutkimuksissa ja mahdollistaa erin ikäisten nuorten vertailun keskenään.

3.3 Tiedonhankinta ja opiskelu

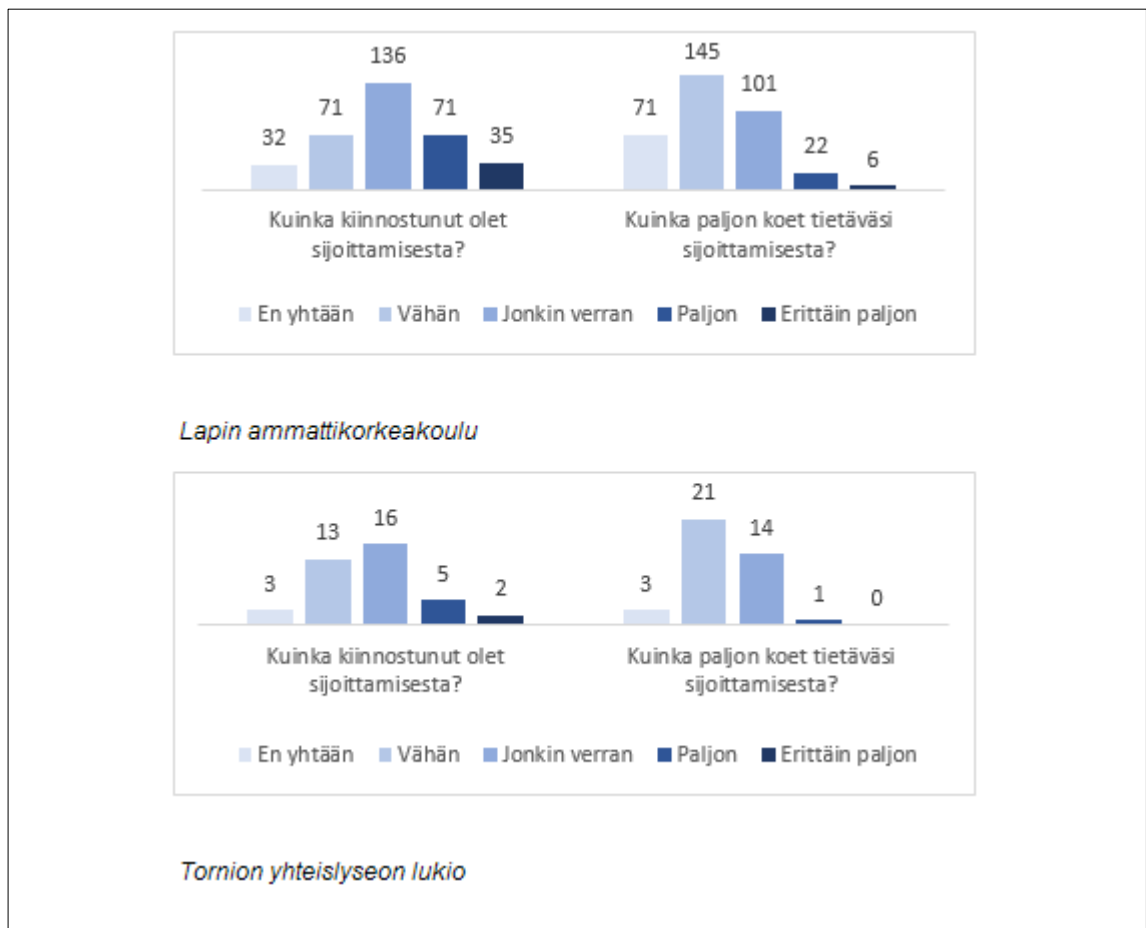
Lukiolaisten kyselyssä oli yksi kysymys enemmän. Kysymys oli: ”Tiedätkö, mitä sijoittamisella tarkoitetaan?” Tarkoitus oli saada käsitys siitä, kuinka moni lukiolaisnuori ei tiedä sijoittamisesta lainkaan. Sijoittaminen on kuitenkin hyvin esillä tiedotusvälineissä ja työelämässä. Moni varmasti on kuullut aiheesta, mutta kaikki eivät välttämättä tiedä, mitä se pitää sisällään. Suurin osa vastaajista kuitenkin vastasi tietävänsä, mitä sijoittamisella tarkoitetaan (Kuvio 6). Ainoastaan yksi vastaaja koki, ettei tiedä aiheesta. Vastanneista miehistä suurempi osa tietää, mitä sijoittamisella tarkoitetaan. Naisista sen sijaan useampi valitsi vaihtoehdon ”Osittain”. Sijoittaminen käsitteenä on siis tunnettu lukiolaisten keskuudessa.

Kuvio 6. Kysymys: Tiedätkö, mitä sijoittamisella tarkoitetaan?

Seuraavat kysymykset käsittelevät vastaajien kiinnostusta ja tietoa sijoittamisesta: ”Kuinka kiinnostunut olet sijoittamisesta?” ja ”Kuinka paljon koet tietäväsi sijoittamisesta?” Vastausten jakaumat muistuttivat osittain toisiaan molemmissa oppilaitoksessa. Selvä enemmistö on ainoastaan jokin verran kiinnostunut. Lapin am-

mattikorkeakoulussa noin sama määrä vastaajista oli joko paljon tai erittäin kiinnostunut kuin ei yhtään tai vähän kiinnostunut sijoittamisesta (Kuvio 7). Lukiolaisien keskuudessa ero on suurempi, sillä pienempi osuus vastaajista on kiinnostunut sijoittamisesta. Lukiolaismiehistä mittava osuus oli naisia kiinnostuneempia sijoittamisesta. Miehistä noin 45 % oli joko paljon tai erittäin kiinnostunut sijoittamisesta, kun vastaava määrä naisista oli vain noin 7 %. Lapin AMKissa sukupuolten välillä erot olivat samankaltaisia. Miehistä paljon tai erittäin kiinnostuneita oli noin 47 %, kun taas naisista vain 23 %. Sen sijaan iällä ei näyttänyt olevan vaikutusta, sillä yli 30-vuotiaiden ja 19–30-vuotiaiden vastauksissa ei ollut huomattavia eroja.

Kuvio 7. Kiinnostus ja tietämys sijoittamisesta

Kuvio 7:n toisen kysymyksen osalta suurin osa vastaajista koki tietävänsä vain vähän tai jonkin verran sijoittamisesta. Lapin AMKin osalta sukupuolien erot olivat samankaltaisia kuin edellisessäkin. Miehistä kysymykseen vastasi ”En yhtään” vain noin 9 %, kun naisista näin vastasi noin 26 %. Lukiolaisilla sukupuolten erot

olivat pienemmät. Naisista vain 7 % vastasi, ettei tiedä yhtään, kun miehistä samaa koki 9 %. Iällä sen sijaan oli enemmän merkitystä. Lapin AMKin kyselyyn vastanneista yli 30-vuotiaiden käsitys sijoitustiedostaan on vahvempi. Vain noin 10 % valitsi ”En yhtään”, kun taas 19–30-vuotiaista tämän valitsi noin 25 %.

Seuraava kysymysryhmä koski tiedonhankintaa ja opiskelua sijoittamiseen liittyen (Kuvio 8). Huomattavasti suurempi osa Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoista on etsinyt itse tietoa sijoittamisesta ja seuraa sijoittamiseen liittyviä uutisia kuin Tornion yhteislyseon lukion opiskelijoista. Noin yhtä suuri osuus, vastaajista lähelle 50 %, haluaa opiskella sijoittamista, molemmissa oppilaitoksissa. Lukiolaisista kuitenkin suurempi osa on opiskellut sijoittamista koulussa, vaikka suurempi osuus ei haluaakaan opiskella aihetta lukion jälkeen. Korkea korolle -ilmiö on tuttu noin 44 %:lle lukiolaisista ja 58 %:lle ammattikorkeakoululaisista. Vanhemmat opiskelijat siis näyttävät tunnevan ilmiön paremmin, yli 30-vuotiaista jopa 71 % vastasi tietävänsä ilmiöstä, kun 19–30-vuotiaista vastaavasti vastasi 54 %. Yli 30-vuotiasta myös suurempi osa oli itse etsinyt tietoa sijoittamisesta ja seuraa sijoittamiseen liittyviä uutisia.

	Kyllä	En
Oletko itse etsinyt tietoa sijoittamisesta?	212	133
Seuraatko sijoittamiseen liittyviä uutisia?	121	224
Haluatko opiskella sijoittamista koulussa?	160	185
Oletko opiskellut sijoittamista koulussa?	47	298
Tiedätkö mitä korkoa korolle -ilmiöllä tarkoitetaan?	201	144

Lapin ammattikorkeakoulu

	Kyllä	En
Oletko itse etsinyt tietoa sijoittamisesta?	7	32
Seuraatko sijoittamiseen liittyviä uutisia?	5	34
Haluatko opiskella sijoittamista lukiossa?	20	19
Oletko opiskellut sijoittamista lukiossa?	8	31
Haluatko opiskella sijoittamista lukion jälkeen?	13	26
Tiedätkö mitä korkoa korolle -ilmiöllä tarkoitetaan?	17	22

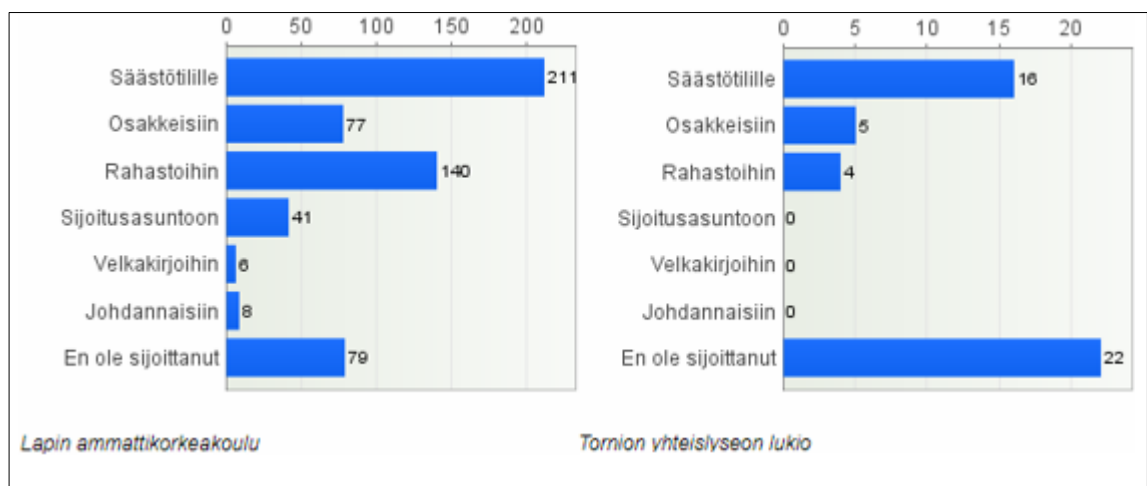
Tornion yhteislyseon lukio

Kuvio 8. Tiedonhankinta ja opiskelu

Sukupuolten väliset erot olivat näissäkin kysymyksissä samankaltaisia (Kuvio 8). Molemmissa oppilaitoksissa miehistä suurempi osa on hakenut itse tietoa sijoittamisesta ja seuraa sijoittamiseen liittyviä uutisia. Sijoittamista opiskelevia naisia oli enemmän kuin miehiä, molemmissa kouluissa. Suurempi osa miehistä myös tietää, mitä korkoa korolle -ilmiöllä tarkoitetaan. Suurin sukupuolten välinen ero lukion osalta oli aikomus opiskella sijoittamista lukion jälkeen, jota noin 64 % miehistä halusi. Naisilla vastaava määrä oli noin 21 %, vaikka naisista suurempi osuus olikin sitä jo opiskellut. Lapin AMKin osalta sen sijaan suurin sukupuolten välinen ero oli sijoittamiseen liittyvien uutisten seuraamisessa. Vastanneista miehistä noin 56 % ilmoitti seuraavansa uutisia aiheesta, kun naisista vain 25 % ilmoitti samoin.

3.4 Sijoitustoiminta

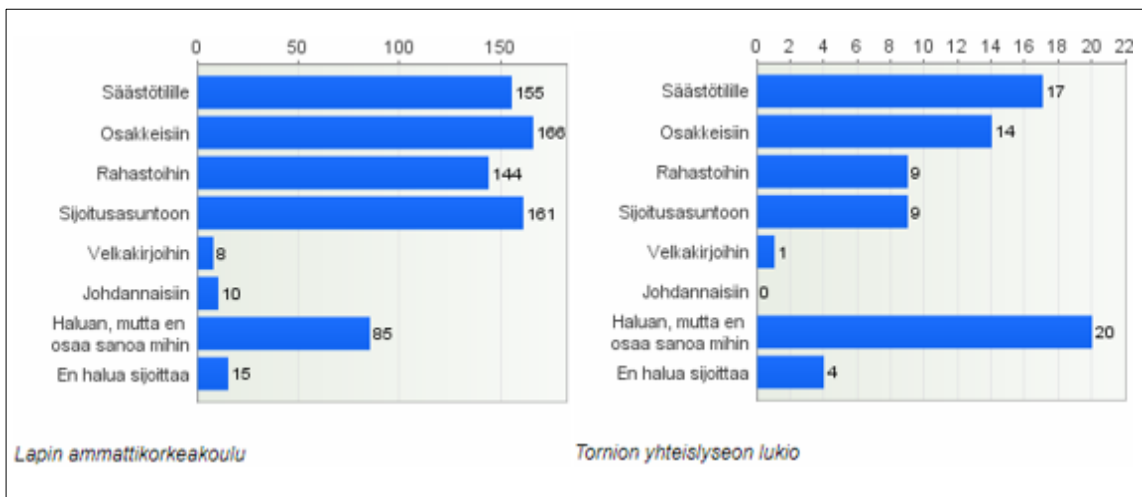
Korkeakouluopiskelijoista selkeästi suurempi osa on aloittanut sijoittamisen, sillä lukio-opiskelijoista noin 56 % ei ole sijoittanut (Kuvio 9). Säästötili sijoittamisen kohteena on suosituin vaihtoehto, jonka perässä ovat osakkeet ja rahastot. Rahastot ovat suosituimpia osakkeisiin verrattuna. Yllätyksellisesti lukion kyselyyn vastanneista useampi oli sijoittanut rahastojen sijaan osakkeisiin. Toisaalta, jos kyselyyn olisi vastannut useampi, voisi kuvaaja näyttää eriltä tämän osalta. On kuitenkin hienoa, että yli 10 % vastaajista oli sijoittanut osakkeisiin. Luonnollisesti yksikään lukiolaisista ei ollut sijoittanut sijoitusasuntoihin. Velkakirjat ja johdannaiset olivat vähiten suosittuja kohteita. Mainitsin kysymyksen yhteydessä, ettei käyttötili ole sama asia kuin säästötili.

Kuvio 9. Sijoituskohteet

Kokonaisuudessaan miehistä suurempi osa on aloittanut sijoittamisen. Lukiolaisista naisista noin 15 % ja korkeakoulua käyvistä naisista noin 7 % sijoittaa vähemmän miehiin verrattuna. Miehistä suurempi osa on sijoittanut sekä rahastoihin että osakkeisiin kuin naisista. Säästötili oli suosituimpi vaihtoehto lukiolaismiesten ja korkeakoulua käyvien naisten osalta. Sijoitusasuntoihin sijoittaneista korkeakoululaisista suurempi osa oli miehiä. Yli 30-vuotiaista vastaajista suurempi osa sijoittaa verrattuna 19–30-vuotiaisiin. Vanhemmista suurempi osuus oli myös sijoittanut velkakirjoihin ja johdannaisiin sekä sijoitusasuntoihin. Sijoitusasuntoihin sijoittaminen onkin helpompaa tasoittuneemmassa elämäntilanteessa. Vanhemmista vastaajista miltei saman verran sijoittaa osakkeisiin ja rahastoihin kuin nuoristakin, mutta säästötili oli suosituimpi nuorempien keskuudessa.

Kuvion 10 vastaukset koskevat sitä, mihin haluaisi sijoittaa tulevaisuudessa.

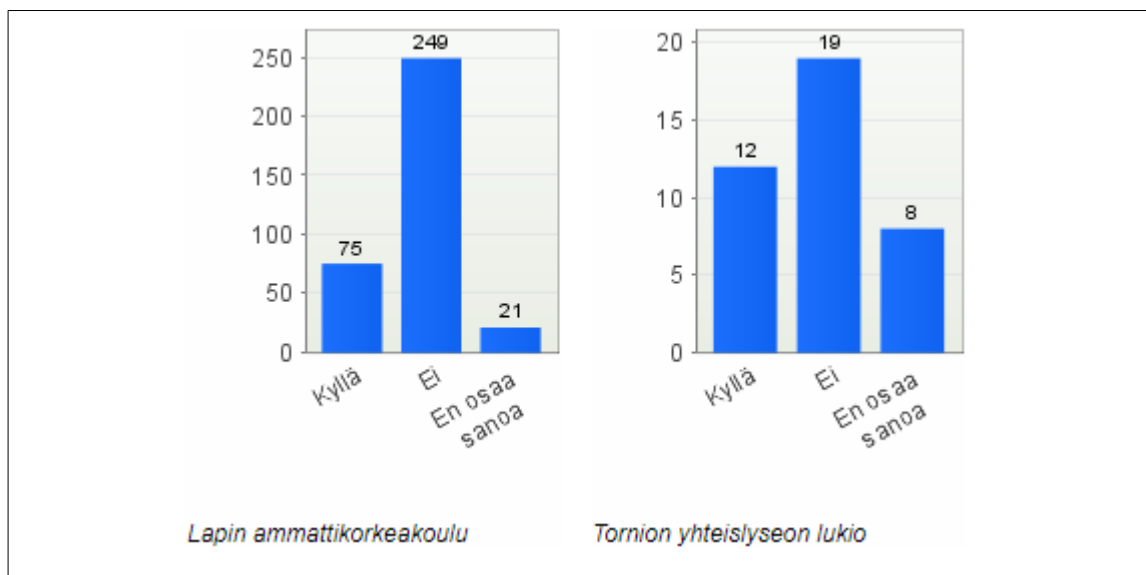

Kuvio 10. Mihin vastaajat tahtovat tulevaisuudessa sijoittaa

Suurempi osa korkeakouluopiskelijoista tahtoo jatkaa sijoittamista, sillä jopa 10 % lukiolaisista ei halua sijoittaa tulevaisuudessa. Lukiolaisilla on vielä epäselvempi näkemys sijoituskohteista. Yli 50 % ei osaa sanoa, mihin haluaisi sijoittaa. Säästötili, osakkeet, rahastot ja sijoitusasunnot pitävät kärkisijat sijoituskohteista. Lukiolaisia osakkeet ja säästötili kiinnostavat enemmän. Molemmissa oppilaitoksissa miehistä suurempi osa haluaa tulevaisuudessa sijoittaa osakkeisiin ja rahastoihin. Sekä miehistä että naisista melkein sama osuus haluaa sijoittaa sijoitusasuntoihin, kun taas lukiolaisilla miehistä enemmistö suosi vaihtoehtoa. Sääs-

tötili oli lukiolaisten miesten ja naisten keskuudessa yhtä suosittu, mutta korkeakoulussa suurempi osuus naisista tahtoo sijoittaa säästötilille. Yleisesti miehet olivat enemmän tietoisia siitä, mihin halusivat sijoittaa. Suurempi osa miehistä myös halusi sijoittaa, mutta ero sukupuolten välillä oli suurempi lukiolaisilla. Yli 30-vuotiaat eivät suosineet säästötiliä yhtä lailla kuin nuoret, vaan olivat enemmän kiinnostuneita sijoittamaan rahastoihin ja osakkeisiin. Suurempi osa vanhemmista vastaajista kuitenkin ei tahdo sijoittaa tulevaisuudessa.

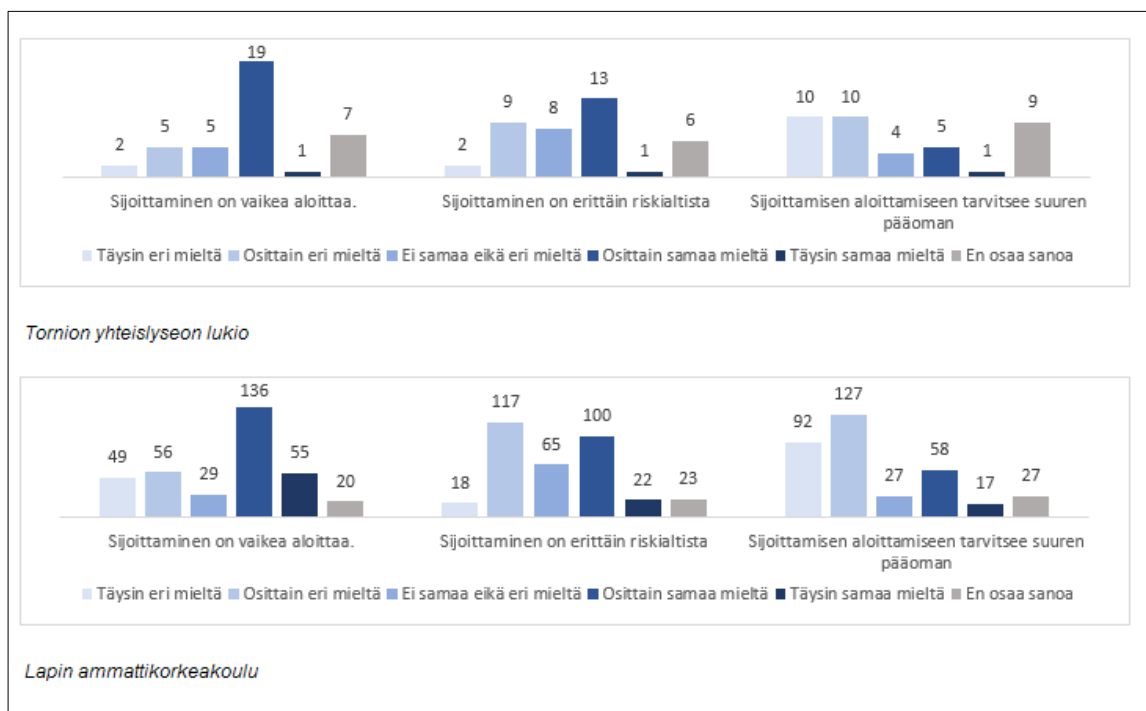
Viimeinen sijoitustoimintaan liittyvä kysymys oli ”Ovatko vanhempasi tai muut ihmiset sijoittaneet puolestasi?” Vanhempien aloittama sijoittaminen lapsensa puolesta voi rohkaista sijoittamaan itsekin, ja korkoa korolle -ilmiö toimii pidempään. Jos sijoittaminen on mahdollista aloittaa lapsellensa, voi 18-vuotiaalla lapsella olla jo tuntuvan kokoinen sijoitusomaisuus. Kyselyssä kävi ilmi, että mitä nuorempi vastaaja, sitä todennäköisemmin hänen puolestaan oli sijoitettu (Kuvio 11). Lukiolaisista vastanneista noin 10 % enemmän vastasi jonkun sijoittaneen puolestaan. Sama kävi ilmi vertaillen yli 30-vuotiaiden vastauksia, ero 19–30-vuotiaiden vastauksiin oli myös noin 10 %. Näyttää siis siltä, että lapsilleen sijoittaminen on yleistymässä. Tämä on ehdottomasti positiivinen asia. Kuitenkin kävi myös ilmi, että kaikkien vastanneiden kesken miehistä suurempi osuus väitti jonkun sijoittaneen heidän puolestaan. On harmillista, että sukupuolella näyttää olevan vaikutusta tähän. Sijoittaminen ei suinkaan ole ainoastaan miesten harrastus tai elinkeino.

Kuvio 11. Kysymys: Ovatko vanhempasi tai muut ihmiset sijoittaneet puolestasi?

3.5 Mielenpito

Kyselylomakkeen päätteeksi olin esittänyt kolme mielipidettä, joihin vastaajien piti vastata asteikolla, kuinka samaa mieltä oli väittämän kanssa. Väittämät olivat: ”Sijoittaminen on vaikea aloittaa”, ”Sijoittaminen on erittäin riskialtista” ja Sijoittamisen aloittamiseen tarvitsee suuren pääoman” (Kuvio 12). Lukiolaisista jokaisen väittämän kohdalla suurempi osuus ei osannut sanoa mielipidettään. Huomattavaa on, että valtaosa vastaajista kokee sijoittamisen aloittamisen vähintäänkin osittain vaikeaksi aloittaa. Riskialttiina sijoittamista pitää, joko osittain tai täysin, noin 36 % lukiolaisista ja korkeakouluopiskelijoista. Suurempi osuus korkeakouluopiskelijoista verrattuna lukiolaisiin ei kuitenkaan ajattele sijoittamisen tarvitsevan runsaasti pääomaa. Lukiolaisista miehet pitävät sijoittamisen aloittamista aavistuksen verran enemmän vaikeana kuin naiset. Korkeakoulussa tilanne on toisin, sillä naisista selkeästi suurempi osuus kokee aloittamisen vaikeana. Toisen väittämän kohdalla ei ollut huomattavia eroja korkeakoululaisilla sukupuolten välillä, mutta lukiolaismielistä suurempi osuus pitää sijoittamista riskialttiina. Mielistä suurempi osuus verrattuna naisiin, sekä korkeakoulussa että lukiossa, kokee sijoittamisen tarvitsevan suurta pääomaa. Lukiossa ero on huomattavasti suurempi. Yli 30-vuotiaista suurempi osuus on joka väittämän kanssa eri mieltä kuin 19–30-vuotiaista.

Kuvio 12. Mielenpidekysymykset

4 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa yleistä tietoa nuorten suhteesta sijoittamiseen. Teoria sijoittamisesta on oivallinen johdatus sijoittamisen maailmaan selkäläisille, jotka eivät siitä vielä tiedä paljoa. Tutkimuksella kerättiin tietoa siitä, kuinka kiinnostuneita nuoret ovat sijoittamisesta, kuinka paljon he tietävät tai kokevat tietävänsä sijoittamisesta, opiskelevatko ja etsivätkö he tietoa sijoittamisesta, mihin he ovat sijoittaneet ja mihin he aikovat sijoittaa. Lisäksi selvitettiin, minkälaisia käsityksiä nuorilla on sijoittamisesta ja koetaanko se vaikeana, riskialttiina ja rikkaiden harrastuksena. Kahteen tekemääni kyselyyn vastasi kokonaisuudessaan 384 henkilöä, joista noin 32 % oli yli 30-vuotiaita. Heidän vastauksensa erosivat tietyin osin nuorempien vastauksista, mikä auttaa selvittämään, millä tavalla nuoret suhtautuvat sijoittamiseen verrattuna varttuneempiin.

Tutkimus tuotti hyödyllistä tietoa nuorista ja sijoittamisesta. Kävi ilmi, että lähes jokainen kyllä tietää mistä puhutaan, kun puhe on sijoittamisesta. Korkeakouluasteella oltiin enemmän kiinnostuneita sijoittamisesta kuin lukiossa. Varttuneemalla nuorella onkin jo yleisesti ottaen enemmän tietoa sijoittamisesta, ja aihe on ajankohtaisempi. Iän vaikutus näkyi kyselyn tuloksissa; yli 30-vuotiaat kokivat tietävänsä eniten sijoittamisesta ja lukiolaisnuoret vähiten. On kuitenkin positiivinen uutinen, että myös lukiolaisnuorista suurehko osa on kiinnostunut. Vaikka naiset eivät olleetkaan yhtä kiinnostuneita kuin miehet, heitäkin löytyi vastaajien joukosta. Varttuneemmat nuoret ovat tekemisissä sijoittamisen kanssa enemmän. Tunnetuimmat sijoitusinstrumentit, eli osakkeet, rahastot ja säästötili, olivat luonnollisesti suosituimpia sijoituskohteita. Kyselyn vastausten perusteella sijoittamista osana opintoja voitaisiin ainakin lukiossa tarjota monipuolisemmin. Sijoittamisen lisäksi oman talouden hallinnan kurssi olisi hyödyllinen, miksei myös ammattikorkeakouluissa. Sijoittaminen ja tuloistaan säästäminen kulkevat rinta rinnan. Suurin osa kaikista vastaajista tahtoo sijoittaa tulevaisuudessa, ja sitä tukevat kurssit antaisivat hyvät eväät myöhempään sijoitusharrastukseen. Sijoittamisen aloittamista ei silloin myöskään saatettaisi kokea niin vaikeana. Osalla vastaajilla oli myös negatiivinen käsitys sijoittamisen riskeistä ja sen vaatimasta pääomasta. Oikeasti riskejä voi hallita huomattavasti, ja sijoittaa voi jo ihan minimaalisella pääomalla. Nuorimpien opiskelijoiden käsitys rahamäärästä on tietenkin erilainen.

Huomattavaa tutkimuksessa oli, että miltei poikkeuksetta naisista pienempi osuus sijoittaa ja on kiinnostunut sijoittamisesta. Naisten puolesta myös sijoitetaan vähemmän, mikä voi osittain vaikuttaa tulevaisuuden sijoituskäyttäytymiseen. Koulun vaikutus naisten sijoitushalukkuuteen on rajallinen, jos puhe on vapaaehtoisista sijoituskursseista, mutta vanhempien, sen sijaan, kuuluisi taata molemmille sukupuolille samankaltainen kohtelu talousasioissa. Vaikka tämä ei välttämättä lisäisi naisten kiinnostusta sijoittamista kohtaan, saisi se aikaiseksi tasapuolisen lähtötilanteen miesten kanssa. Lasten puolesta sijoittaminen näyttäisi kuitenkin lisääntyneen, joten toivottavasti sama pätee myös tasapuoliseen kohteluun. Noin joka neljäs kaikista vastaajista ilmoitti jonkun sijoittaneen puolestaan. On sanomattakin selvää, ettei jokaisen perheen taloudellinen tilanne kuitenkaan ole otollinen lapsille sijoittamisen puolesta.

Yleisesti ottaen nuoret kuitenkin ovat kiinnostuneita sijoittamisesta. Mikäli trendi jatkuu tästä eteenpäin nousevasti, yhä suurempi osa voi aloittaa sijoittamisen aikaisin. Monilta ammattisijoittajilta kysyttäessä, mitä he katuivat sijoittamistoiminnassaan, vastaus usein on se, ettei aloittanut aikaisemmin. Rahan säästäminen ja sen sijoittaminen on parhaillaan hyvin antoisa harrastus, sekä taloudellisesti että henkisesti. Riskitaso tulee määritellä itselleen sopivaksi ja harrastaa sijoitustoimintaa sijoitussuunnitelmansa mukaan. Maalaisjärjellä pääsee tässäkin asiassa pitkälle, eikä jokaisen sijoittajan tarvitse olla puku päällä sijoituspäätöksiä tekevä, korkeasti koulutettu yritysmaailman asiantuntija. Sijoittava väestö on etu yhteiskunnalle ja yksilöille itselleen, vaikkei jokaisesta meistä sijoittajaa tulisi-kaan. Tilillä makaava raha ei hyödytä ketään.

Tutkimuksen reliabiliteetilla, eli luotettavuudella, tarkoitetaan tutkimuksen kykyä saavuttaa tarkoitettuja tuloksia, jotka ovat toistettavissa uudelleen (Tutkimuksen reliabiliteetti 2007). Tutkimuksieni otokset olivat oppilaitosten oppilasmäärään suhteutettuna riittävät antamaan yleistettävän kuvan Lapin ammattikorkeakoulusta ja Tornion yhteislyseon lukiosta. Kyselyiden kysymykset laadin selkeästi ymmärrettäväksi, jotta osallistujat tiesivät, mihin olivat vastaamassa. Tutkimuksen validiteetilla, eli pätevyydellä, tarkoitetaan tutkimuksen kykyä selvittää sitä, mitä oli tarkoitus selvittää (Tutkimuksen validiteetti 2007). Tutkimukseni tulokset vastasivat vallalla olevaa teoriaa, ja tutkimuksestani selvisi juuri se, mikä oli tarkoituksena selvittää.

Opinnäytetyötä kirjoittaessani kiinnitin huomiota huolellisuuteen ja puolueettomuuteen. Tutkimusten suorittamiseen tarvittavat luvat hankittiin molemmilta oppilaitoksilta. Lähteitä käyttäessäni pyrin varmistamaan tietojen ajankohtaisuuden, samalla tervettä lähdekritiikkiä käyttäen. Vaikka tutkimuksessani ei käsitelty henkilökohtaisia tietoja, varmistin, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa kyselystä. Tarkoitukseni oli tuottaa riippumatonta tietoa sijoittamisesta ja tarjota sitä aiheesta kiinnostuneille, erityisesti nuorille. Tutkimus nuorten suhteesta sijoittamiseen voi auttaa myös sijoituspalveluita myyviä tahoja. Saavutin asettamani tavoitteet opinnäytetyön osalta, ja tutkimus tuotti minullekin uutta tietoa ja näkemystä nuorista. Tutkimukseni on puutteellinen siltä osalta, etten tutkinut nuoria kuin kahdesta oppilaitoksesta. Esimerkiksi ammattikoululaisopiskelijat ovat täysin edustamattomia, ja tutkimukseni tuloksia voi yleistää vain rajallisesti tutkimieni oppilaitosten ulkopuolelle.

Jatkotutkimuksen toteuttaminen maanlaajuisesti suuremmilla resursseilla antaisi huomattavasti tarkemman kuvan aiheesta. Toisena jatkotutkimuksen aiheena voisi olla sukupuolten välisiin eroihin perehtyminen. Tällainen tutkimus vaatisi sekä määrällistä että laadullista menetelmää selvittäääkseen, miksi juuri naisten kiinnostus sijoittamiseen on vähäisempää. Vaikuttavatko muut tekijät asiaan ympäristön ja yhteiskunnan lisäksi? Olisiko laajemman tutkimuksen tulos nuorten puolesta sijoittamisen osalta sama kuin tekemässäni tutkimuksessa?

LÄHTEET

- Asuntosijoittajan ABC 2016. Sijoittaja.fi 16.6.2016. Viitattu 31.5.2018 <https://www.sijoittaja.fi/40047/asuntosijoittajan-abc/>.
- Blomster, H. 2017. 7 syytä miksi osinkojen maksu ei kannata. Salkunrakentaja 29.5.2017. Viitattu 16.5.2018 <https://www.salkunrakentaja.fi/2017/05/7-syyta-osinkojen-maksu-ei-kannata/>.
- Borg, S. 2010. Kyselylomakkeen laatiminen. Kvantitatiivisten menetelmien tietovaranto. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 15.4.2018 <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>.
- Erkkilä, J. 2017. Sijoittajia on moneksi – tässä yhdeksän erilaista sijoitustyyliä. Salkunrakentaja 14.4.2017. Viitattu 5.5.2018 <https://www.salkunrakentaja.fi/2017/04/sijoittaja-sijoitustyyli-sijoitusstrategia/>.
- Erola, M. 2012. Paras sijoitus: Itsepuolustusopas sijoittajille. 9. painos. Helsinki: Talentum.
- Eräniemi, S. 2014. Arvosijoittajan kelkassa. Helsinki: Pörssisäätiö 14.4.2014. Viitattu 5.5.2018 <http://www.porssisaatio.fi/blog/2014/04/14/arvosijoittajan-kelkassa/>.
- ETF-sijoittaminen 2018. Mikä on ETF? Sijoittaja.fi. Viitattu 17.5.2018 <https://www.sijoittaja.fi/etf-sijoittaminen/mika-on-etf/>.
- Finanssivalvonta 2017. Finanssivalvonnan varoitus: kryptovaluutat ja ICOt (Initial Coin Offering) riskialttiita sijoituskohteita. Lehdistötiedote 22.11.2017 – 17/2017. Viitattu 27.5.2018 http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Lehdistotiedotteet/Pages/17_2017.aspx.
- Garlo, N. 2015. Osakesijoittaminen kuuluu kaikille. Helsinki: Pörssisäätiö 16.3.2015. Viitattu 28.4.2018 <http://www.porssisaatio.fi/blog/2015/03/16/osakesijoittaminen-kuuluu-kaikille/>.
- Heikinheimo, H. 2018a. 10 vuoden säästämisellä 40 vuoden eläkesäästöt? Sijoittaja.fi 13.1.2018. Viitattu 11.5.2018 <https://www.sijoittaja.fi/53597/korkoa-korolle/>.
- Heikinheimo, H. 2018b. Vertaislainoihin sijoittaminen. Sijoittaja.fi 27.2.2018. Viitattu 18.5.2018 <https://www.sijoittaja.fi/82569/vertaislainoihin-sijoittaminen/>.
- Hurmerinta, M. 2014. Osinkoa joka kuukausi? Tässä parhaat tärpit. Arvopaperi 9.7.2014. Viitattu 16.5.2018 <https://www.arvopaperi.fi/uutiset/osinkoa-joka-kuukausi-tassa-parhaat-tarpit-6209654>.
- Hurmerinta, M. 2016. Osakkeita velkavivulla? Muista nämä kolme asiaa. Arvopaperi 7.9.2016. Viitattu 24.4.2018 https://www.arvopaperi.fi/kaikki_uutiset/osakkeita-velkavivulla-muista-nama-kolme-asiaa-6580405.

Is compound interest the most powerful force in the investment universe? 2018. Wealthy Legacy Group. Viitattu 11.5.2018 <https://wealthlegacygroup.com/is-compound-interest-the-most-powerful-force-in-the-investment-universe/>.

Kannattaako sijoittaa? – Korkoa korolle -ilmiö 2017. Helsinki: Pörssisäätiö 29.8.2017. Viitattu 13.4.2018 <http://www.porssisaatio.fi/blog/2017/08/29/kannattaako-sijoittaa-korkoa-korolle-ilmio/>.

Kauppalehti 2018a. Indeksi: OMX Helsinki. Viitattu 24.4.2018 <https://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/indeksi.jsp?in-did=OMXHPI&days=3650&x=28&y=9>.

Kauppalehti 2018b. Telia Company AB (TELIA). Viitattu 16.5.2018 <https://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/?klid=1029>.

Kauppalehti 2018c. Citycon Oy (CTY). Viitattu 16.5.2018 <https://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/?klid=1111>.

Korkosijoitusten riski 2018. Sijoitustieto. Seligson & Co Rahastoyhtiö Oyj. Viitattu 24.4.2018 https://www.seligson.fi/suomi/sijoitustieto/tiedostot/korkosijoitusten_riski.htm.

Kuluttajaliitto 2018. Maksuhäiriömerkinnän vaikutukset. Viitattu 11.4.2018 <https://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/oman-talouden-hallinta/velkaantumisen-ja-maksuhairiot/maksuhairiomerkinnan-vaikutukset/>.

Kvantitatiivisen analyysin perusteet 2007. Ylemmän AMK- tutkinnon metodifoorumi. Virtuaali-ammattikorkeakoulu. Viitattu 14.4.2018 <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289328583/1194289824724.html>.

Laadullinen tutkimus 2015. Tutkimusstrategiat. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 15.4.2018 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>.

Laakso, S. 2017. Valuuttariski ja salkun valuuttasuojaus. LYNX 27.11.2017. Viitattu 31.5.2018 <https://www.lynxbroker.fi/tietopalvelu/artikkelit/valuuttariski-ja-salkun-valuuttasuojaus/>.

Lindström, K. & Lindström, T. 2011. Velkakirjat – vaihtoehto osakkeille? Nordnetblogi 30.9.2011. Viitattu 18.5.2018 <https://blogi.nordnet.fi/velkakirjat-vaihtoehto-osakkeille/>.

Luoma, M. 2011. Inflaatio on myrkkyä osakkeille. Talouselämä 14.9.2011. Viitattu 31.5.2018 <https://www.talouselama.fi/uutiset/inflaatio-on-myrkky-osa-keille/91ce3237-7025-3efa-a149-bfafbe0b2d43>.

Lönnqvist, R. 2015. Raaka-aineet sijoituskohteena. Salkunrakentaja 16.12.2015. Viitattu 18.5.2018 <https://www.salkunrakentaja.fi/2015/12/raaka-aineet-sijoituskohteena/>.

Mansikkamäki, E. 2016. Kannattaako asuntosijoittaminen? Tässä asiantuntijan neuvot hyvän sijoitusasunnon valintaan. Aamulehti 12.11.2016. Viitattu 17.5.2018 <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/kannattaako-asuntosijoittaminen-tassa-asiantuntijan-neuvot-hyvan-sijoitusasunnon-valintaan-24057624/>.

Mistä tuotto syntyy? 2018. Sijoittaja.fi. Viitattu 31.5.2018 <https://www.sijoittaja.fi/sijoita-fiksummin/mista-tuotto-syntyy/>.

Möttönen, M. 2014. Osinko ei ole ilmaista tuloa. Morningstar 3.2.2014. Viitattu 5.5.2018 <http://www.morningstar.fi/fi/news/120736/osinko-ei-ole-ilmaista-tuloa.aspx>.

Nikkinen, J., Rothovius, T. & Sahlström, P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Helsinki: WSOY.

Paasi, M. 2014. Kulut jarruttavat tuottoa – mutta miten paljon? Nordnetblogi 21.5.2014. Viitattu 16.5.2018 <https://blogi.nordnet.fi/kulut-jarruttavat-tuottoa-mutta-miten-paljon/>.

Pesonen, M. 2013. Sijoituspokkari: Säästäjästä sijoittajaksi. Jyväskylä: Docendo.

Pörssisäätiö 2017. Näin aloitat osakesijoittamisen eli nyrkkisääntöjä aloittelijalle. Helsinki: Pörssisäätiö 10.12.2017. Viitattu 31.5.2018 <http://www.porssisaatio.fi/blog/2017/12/10/nain-aloitat-osakesijoittamisen-eli-nyrkkisaantoja-aloittelijalle/>.

Riski on osakkeiden tuoton kääntöpuoli 2011. Finanssivalvonta. Viitattu 23.4.2018 http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Artikkelit/Pages/05_2011.aspx.

Saukkonen, P. (toim.) 2006. Aiheen valinta ja sen rajaaminen. Tutkielmanteon tukisivut. Helsingin yliopisto. Viitattu 15.4.2018 http://www.mv.helsinki.fi/home/psaukkon/tutkielma/Aiheen_valinta.html.

Sivonen, S. 2016. Noin 20 prosentilla nuorista on maksuhäiriö – Nuoret: ”En tunne ketään, joka olisi menettänyt luottotietonsa”. Tamperelainen 2.5.2016. Viitattu 11.4.2018 <https://www.tamperelainen.fi/artikkeli/389928-noin-20-prosentilla-nuorista-on-maksuhairio-nuoret-en-tunne-ketaan-joka-olisi>.

Suojanen, S. 2018. Näin se toimisi: osakesäästötili helpottaisi sijoittamista ja yksinkertaistaisi verotusta – uuden tilin valmistelu on Suomessa pidemmällä kuin koskaan ennen. Aamulehti 9.3.2018. Viitattu 18.5.2018 <https://www.aamulehti.fi/uutiset/nain-se-toimisi-osakesaastotili-helpottaisi-sijoittamista-ja-yksinkertaistaisi-verotusta-uuden-tilin-valmistelu-on-suomessa-pidemmalla-kuin-koskaan-ennen-200783487/>.

Taanila, A. 2014. Kyselytutkimuksen luotettavuus. Akin menetelmäblogi 30.4.2014. Viitattu 15.4.2018 <https://tilastoapu.wordpress.com/2012/03/13/kyselytutkimuksen-luotettavuus/>.

Tervola, M. 2018. S-Pankki: Riskin otto erottaa miehet ja naiset sijoittajina. Talouselämä 5.3.2018. Viitattu 22.5.2018 <https://www.talouselama.fi/uutiset/s-pankki-riskin-otto-erottaa-miehet-ja-naiset-sijoittajina/e1319a51-84c6-3a99-9ab5-19d580bd16cb>.

Tutkimuksen reliabiliteetti 2007. Ylemmän AMK- tutkinnon metodifoorumi. Virtuaali-ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.5.2018 <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193464185783/1194413792643/1194415307356.html>.

Tutkimuksen validiteetti 2007. Ylemmän AMK- tutkinnon metodifoorumi. Virtuaali-ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.5.2018 <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193464185783/1194413809750/1194415367669.html>.

Tutkimus: Nuorten heikot taloustaidot huolettavat suomalaisia 2017. Markkinointi & Mainonta 19.6.2017. Viitattu 11.4.2018 <https://www.marmai.fi/uutiset/tutkimus-nuorten-heikot-taloustaidot-huolettavat-suomalaisia-6658359>.

Velkakirjat 2018. Sijoittaja.fi. Viitattu 17.5.2018 <https://www.sijoittaja.fi/sijoita-fiksummin/mihin-voi-sijoittaa/velkakirjat/>.

Verohallinto 2017a. Pääomatulot. Viitattu 28.4.2018 <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot-ja-vahennykset/paaomatulot/>.

Verohallinto 2017b. Osakkeet ja osingot. Viitattu 5.5.2018 https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeet_ja_osingot/.

Warren Buffett's best investing advice for beginners 2017. Business Insider 6.11.2017. Viitattu 28.4.2018 <http://www.businessinsider.com/warren-buffett-best-investing-advice-for-beginners-2017-11?r=US&IR=T>.

Yli-Korhonen, J. 2018. Osakkeet & osakesijoittaminen. Financer.com 25.3.2018. Viitattu 31.5.2018 <https://financer.com/fi/saasta-sijoita/osakkeet/>.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake, Lapin ammattikorkeakoulu

Liite 2. Kyselylomake, Tornion yhteislyseon lukio

Liite 1. Kyselylomake, Lapin ammattikorkeakoulu 1(2)

Sijoittaminen -kysely Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoille

Tämä sijoittamiseen liittyvä kysely on osa opinnäytetyötäni, jossa tutkin nuorten suhtautumista sijoittamiseen.

Kyselyn tuloksia käytetään ainoastaan opinnäytetyöni aineistona.

-Niko Mykkälä

1. Sukupuoli *

- Mies
 Nainen

2. Ikä *

- Valitse - ▼

3. Kiinnostus ja tietämys *

	En yhtään	Vähän	Jonkin verran	Paljon	Erittäin paljon
Kuinka kiinnostunut olet sijoittamisesta?	☐	☐	☐	☐	☐
Kuinka paljon koet tietäväsi sijoittamisesta?	☐	☐	☐	☐	☐

4. Tiedonhankinta ja opiskelu *

	Kyllä	En
Oletko itse etsinyt tietoa sijoittamisesta?	☐	☐
Seuraatko sijoittamiseen liittyviä uutisia?	☐	☐
Haluatko opiskella sijoittamista koulussa?	☐	☐
Oletko opiskellut sijoittamista koulussa?	☐	☐
Tiedätkö mitä korkoa korolle -ilmiöllä tarkoitetaan?	☐	☐

5. Olen sijoittanut: *

Säästötili ei ole käyttötili.

- Säästötilille
 Osakkeisiin
 Rahastoihin
 Sijoitusasuntoon
 Velkakirjoihin
 Johdannaisiin
 En ole sijoittanut

Liite 1. Kyselylomake, Lapin ammattikorkeakoulu 2(2)

6. Haluan tulevaisuudessa sijoittaa *

- Säästötilille
- Osakkeisiin
- Rahastoihin
- Sijoitusasuntoon
- Velkakirjoihin
- Johdannaisiin
- Haluan, mutta en osaa sanoa mihin
- En halua sijoittaa

7. Ovatko vanhempasi tai muut ihmiset sijoittaneet puolestasi? *

Esimerkiksi rahastoon tai osakkeisiin, tilille säästämistä ei oteta huomioon.

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

8. Mielpidekysymykset *

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Sijoittaminen on vaikea aloittaa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sijoittaminen on erittäin riskialtista.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sijoittamisen aloittamiseen tarvitsee runsaasti pääomaa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Liite 2. Kyselylomake, Tornion yhteislyseon lukio 1(2)

Sijoittaminen -kysely Tornion yhteislyseon lukion opiskelijoille

Tämä sijoittamiseen liittyvä kysely on osa opinnäytetyötäni, jossa tutkin nuorten suhtautumista sijoittamiseen.

Kyselyn tuloksia käytetään ainoastaan opinnäytetyöni aineistona.

-Niko Mykkälä

1. Sukupuoli *

- Mies
 Nainen

2. Ikä *

- Valitse - ▼

3. Tiedätkö, mitä sijoittamisella tarkoitetaan? *

- Kyllä
 En
 Osittain

4. Kiinnostus ja tietämys *

	En yhtään	Vähän	Jonkin verran	Paljon	Erittäin paljon
Kuinka kiinnostunut olet sijoittamisesta?	☐	☐	☐	☐	☐
Kuinka paljon koet tietäväsi sijoittamisesta?	☐	☐	☐	☐	☐

5. Tiedonhankinta ja opiskelu *

	Kyllä	En
Oletko itse etsinyt tietoa sijoittamisesta?	☐	☐
Seuraatko sijoittamiseen liittyviä uutisia?	☐	☐
Haluatko opiskella sijoittamista lukiossa?	☐	☐
Oletko opiskellut sijoittamista lukiossa?	☐	☐
Haluatko opiskella sijoittamista lukion jälkeen?	☐	☐
Tiedätkö mitä korkoa korolle -ilmiöllä tarkoitetaan?	☐	☐

Liite 2. Kyselylomake, Tornion yhteislyseon lukio 2(2)

6. Olen sijoittanut: *

Säästötili ei ole käyttötili

- Säästötilille
- Osakkeisiin
- Rahastoihin
- Sijoitusasuntoon
- Velkakirjoihin
- Johdannaisiin
- En ole sijoittanut

7. Haluan tulevaisuudessa sijoittaa *

- Säästötilille
- Osakkeisiin
- Rahastoihin
- Sijoitusasuntoon
- Velkakirjoihin
- Johdannaisiin
- Haluan, mutta en osaa sanoa mihin
- En halua sijoittaa

8. Ovatko vanhempasi tai muut ihmiset sijoittaneet puolestasi? *

Esimerkiksi rahastoon tai osakkeisiin, tilille säästämistä ei oteta huomioon.

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

9. Mielenpidekysymykset *

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Sijoittaminen on vaikea aloittaa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sijoittaminen on erittäin riskialtista.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sijoittamisen aloittamiseen tarvitsee suuren määrän rahaa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Lähetä